Թ. ՏԱՐԻ 2970 ԹՈՒԿԱՆ ՀՂՈՒՈՒ 17 ՔԱՂՈՒ 4386 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1893 29 ՃԻՄԱԶԻԼ. ԱԽԸՐ 1311 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՈՒՄԱՐԻՆ ՊԻՏԻ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه آره‌ولك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ՀՍԱԿԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ էջի մասնաւոր դրութիւն	150
Կէս էջի » »	75
Քառորդ էջի » »	40
Օտար նեկրոլոգներ՝ Տողը	56
Վեցտողեայ »	28
Ամիսի թուականի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Դաւանաց բարոյական ծախքը միօրինակ Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏ. 25, ՅՈՒՆՎ. 5, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՊՈԼՍԵՒԱԿԱՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻՆ ՎՐԱՅ

ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐ ԵՒՍ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ «ՏՌԱՄ» ՄԸ

Անցեալ օրուան խմբագրականէն եւարը, քանի մը տեղեկութիւնք հաղորդուեցան մեզ, որք սաստիկ կուտան նոյն խնդրոյն վերադառնալու։

Մեք դիտողութիւն ըրած էինք թէ՝ երկու—երեք տարիէ հետէ մարդահամարի կազմակերպեալ պաշտօնէութիւն մ'ունենալէ ետքը՝ կարող ենք Պոլսահայոց և պոլսեցիակ պանդխտաց անձնական և ընկերական վիճակին վրայ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ ստանալ։

Մեզ կ'ըսեն թէ ամեն բան յիշեալ պաշտօնէութեան բարեյօժարութենէն ու ձեռնհասութենէն կախում չունի։ Թաղերն ալ գործին պէտք է մասնակցին, և չատ թաղեր չարաչար կը թերանան այս մասին իրենց պարտաւորութեանց։

Մեզ կը հաղորդուի նաեւ թէ՝ նոյն իսկ արդի վիճակին մէջ՝ մարդահամարի պաշտօնէութիւնն աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաւաքէ։ բայց եթէ ծնելոց և մեռելոց այն չոր ու ցամաք թիւէն աւելի բան մը չի հրատարակուիր, այս բան իւր անկարողութեան վերագրուելու չէ։

Այս վերջին ծանօթութեան ի պատասխանի, ուրիշ բան չենք կրնար ընել բայց եթէ անդամ մ'եւս փափաք յայտնել որ Պատրիարքարանը վեց ամիսէ վեց ամիս կարելի եղածին չափ մանրամասնութեամբ հաղորդէ Պոլսահայոց անձնական և ընկերական վիճակն երեւան հանող պարագաները, քանի որ միջոց ունի զանոնք հաւաքելու և կանոնաւոր տուեալներու մէջ արձանագրելու։ Ո՛չ մէկ արդելք կամ դժուարութիւն կայ։ Ինչ որ Ցունաց Պատրիարքարանն և յոյն լրագիրք կ'ընեն Պոլսեցիակ Ցունաց մարդահամարին վրայ, նոյնը մեր մէջ ալ նոյնքան կարելի և օգտակար կրնայ ըլլալ։

Գալով առաջին և կարեւորագոյն կէտին, Թաղական Խորհուրդներուն չատ մը գործելու մէջ անհոգութիւնն, անկարողութիւնն և եսասիրութիւնն ուրիշ առիթներով ալ ձաղկուած են։ Բայց այսչափ տարբերակ, այսչափ մեքենական աշխատութեան մը մասին ալ իրենց անտարբերութիւն իրօք զարմանալի է։

Մարդահամարի տեսչութիւնն ամեն թաղերու կը հաղորդէ պատրաստուած ցուցակներ 6—7 էջերու բաժնուած, զորս Թաղական Խորհուրդք ամսէ ամիս լեցունելով պէտք է դարձնեն ի Պատրիարքարան։ Որովհետեւ ամբողջութիւնք, ծնունդք և մահեր կ'արձանագրուին Թաղ. Խորհրդարանաց մէջ, պէտք եղած տեղեկութիւններն օրն օրին ընդունելով և նշանակելով այդ ցուցակները լեցունել մեքենական գործ մ'է լոկ, որ ուրիշ դիրք չի պահանջեր բայց եթէ կանոնաւորութիւն և յարատեւութիւն։

Ամենամէ զատ, պարտաճանաչութեան զգացումն ալ պէտք է, և այս դիրքն է որ ամենէն աւելի պակսիլ կը թուի կարգ մը թաղային Խորհրդարանաց մէջ։

Կ. Պոլսոյ Հայք 36 թաղերու բաժնուած են, և ասոնցմէ զատ կայ Ազգ. Հիւանդանոցն, ուր կը պատահին մահեր, երբեմն ալ ծնունդներ։ Մարդահամարի տեսչութիւնը կ'ըսէ թէ ամենէն կանոնաւոր ծանօթութիւններն հետեւեալ տեղերէն կ'ընդունի։

Ազգային Հիւանդանոց
Բերա
Մայր-եկեղեցի
Կէտիք-Փաշա
Սկիւտարի Ս. Կարապետ
Սգիւտար Ս. Խաչ
Գուզկունճուգ-Իճատիյէ
Ղալաթիա
Օրթագիւղ
Պէշիքթաշ
Պալաթ
Դարակէօմրիւք
Դարմ-Փաշա

Միւս թաղեր ասոնց չափ կանոնաւոր չեն։ Կամ շատ ուշ սկսած են օրինաւոր ցուցակներ ղրկել, և կամ պարբերաբար ստիպում ի գործ դնել պէտք կ'ըլլայ որպէս զի խնդրուած տեղեկութիւններն հաղորդեն մարդահամարի տեսչութեան։ Այս երկրորդ կարգի մէջ են հետեւեալ թաղեր։

Ենի-գափու
Գատք գիւղ
Խասգիւղ
Էյոյպի Ս. Աստուածածին
Էյոյպի Ս. Եղիա
Սամաթիա Ենի-մահալլէ
Մազրի գիւղ
Նարլը գափու
Պէօյիւքտէրէ
Ենի գիւղ
Գանտիլլի
Գուրու չէշմէ
Պէյգօզ
Ակէմ տաղը
Ազատլը
Թօր Գափու
Գարթալ
Այոտէֆանոս

Կան թաղեր ալ որք բոլորովին անարբեր են, և հակառակ բազմիցս եղած գիտողութեանց, դեռ չեն սկսած կանոնաւոր հաշիւ ղրկել եւ ղարմանալի է սոյն յետամնաց թաղերու գլուխը տեսնել զՍամաթիա (Ս. Գէորգ), հոծ եւ բազմահայ այն թաղն որ կանոնաւոր կազմակերպութիւն ունեցող թաղ մը կը համարուի սովորաբար։ Այս կէտ անշուշտ բացատրութեան կը կարօտի։ Խասգիւղ մինչեւ քանի մը ամիս առաջ անկարգ էր մարդահամարի վերաբերեալ տեղեկութիւններն հաղորդելու, և մարդահամարի տեսչութիւնը ժողովներ ու Խորհուրդներ իրար անցունելով հաշիւ յայտներ է համոզել Խասգիւղի թաղին անհոգ պաշտօնեուն այն ատեն երբ ծերունի ձկնորսը ինքզինքը զսպած էր զաւակն ազատելու համար։

Հիմակ առանձին էր. ոչ ոք կրնար, ոչ ոք կուզէր զինքն ազատել։ Բէհ, արդէն ինչի՞ կը ծառայէր. լռեցած էր...

Վիրաբոյժին դարձաւ եւ ըսաւ.

—Պարոն, քարի եղաք ինձ նկատմամբ, շնորհակալ եմ... պիտի հնազանդիմ ձեզ...

Պահ մը ետքը, հիւանդարանի գրասենեակէն ընկալագիր մը տրուեցաւ բանտարկեալին, և ոստիկաններէ չրջապատուած, որք ձեռնակապեր անցուցած էին, իջաւ սանդուխէն։

Դուռը բացուեցաւ, Թարմ օդի հոսանք մը զարնուեցաւ երեսին. բայց իր առիւծաւաւ կապտին մթին դուռը։ Ներս հրեցին զինքը, և նստարանին վրայ ինկաւ։ Ցեռոյ զուռը գոցուեցաւ ու կառքը ճամբայ ելաւ։

Տիւլու առաջին անգամ իր վիճակին ճիշտ գիտակցութիւնն ունեցաւ։ Երկար օրերէ ի վեր չէր մտածած սրուր վրայ թէ դատաւորի մը առջեւ պիտի ելլէր, թէ պիտի հարցափորձուէր պատասխանել։

Ի՞նչ ամբաստանութիւններ պիտի ըլլային իրեն դէմ։ Արդեօք ամէն բան գիտէի՞ն... ամեն բա՞ն... բռնանդակ էութիւնքը սարսռաց։ Գողցած էր, մեռուցած էր... այո, մեռուցած... յեղակարծ սոսկում մը զգաց։ Արդէն կը զգար թէ ուրանալու քաջութիւնը չպիտի ունենար։

Արիացաւ այս ազդեցութեան դէմ։ Փորձեց վերստանալ իր կորովը։ Վերջապէս երկար ատենէ ի վեր գիտէր որ այդ ժամը կրնար գալ։ Տղայ չէր ինք։

Թիւնն որպէս զի ամսէ ամիս ղրկէ ցուցակներն։ Ասով հանդերձ, Թաղին մէջ տարիներէ ի վեր մկրտուած տղայք կան որոց Համիտիյէն դեռ չէ հանուած։ Սովորական զեղծում մը այն է որ ծնողաց կողմէ պէտք եղած վաւերագրերն ընդունելէ ետեւ, պաշտօնեութիւնը, մրխիլաբ, քէֆեհա, գրագիր կամ գանձապետ, իրենց քով կը պահեն զանոնք, և ժամանակ անցնելէն ետեւ, «պայմանաժամն անցուցած էր, պէտք է դրամական տուգանքը վճռուիլ» կ'ըսեն ծնողաց, և սպասուած գումարն ընդունելէ ետքը միայն կը յանձնեն Համիտիյէն։ Մարդահամարի գործողութեանց կանոնաւոր կատարումն այսպիսի զեղծումներու տեղի չպիտի թողուր մեր թաղային խորհրդոց պաշտօնեայներուն կողմէ։ Մնողք և թաղեցիք ուրեմն նոյնքան իրաւունք ունին դատախազ ըլլալու, որքան Պատրիարքարանի մարդահամարի տեսչութիւնն։ Թերամանաց թաղերն են՝

Սամաթիա
Գում-Գափուի դուրս
Պոյանը գիւղ
Սթենիա
Բումիլի Հիսար
Բրնալը։

(Գումար, 36 թաղ)։

Եթէ այսչափ մեքենական և ասով հանդերձ այսչափ կարեւոր աշխատութիւն մը այնքան թերի կը գործադրուի, գլխաւոր պատճառ մը այն է՝ կարծենք՝ որ Թաղական Խորհրդոց անդամներն իրենք փոյթ չեն ըներ, պարտականութիւն չեն ստանձներ, այլ բոլորովին թողած են մրխիլաբին, գրագրին և ասոնց նման իրենց անձնական ապրուստին համար աշխատող մարդոց հոգածութեան։ Ասոնք եթէ շնորհքով և բանիմաց մարդիկ են, մարդահամարի տեսչութիւնը գժուարութիւն չունենար։ Իւր պարապ ղրկած ցուցակներն ամեն ամսագլխուն լեցուած կ'ընդունի։ Բայց որովհետեւ թաղերու մեծագոյն մասին մէջ այն թուչառաւոր պաշտօնէութիւնն ընտրեալ մարդերէ կազմուած չէ միշտ, գործն ալ թերի կը կատարուի, կամ բնաւ չի կատարուիր։ Այս իրողութիւնք հակցուելէ ետեւ, կարծենք թէ դարմանը դժուար չէ գտնել։

* *

Ինչպէս չորեքշաբթի աւուր յօդուածով ալ ըսինք, այս խնդիր լոկ թուական կամ վիճակագրական չէ։ ընկերային իմաստասիրութեան վերաբերեալ խորունկ կողմ մ'ալ ունի։ Պոլսահայոց նուազումը՝ մարդահամարի իրողութեանց նայելով՝ արդիւնք է միջին և բարձր դասերու մէջ ամուսնութեանց և ծնունդաց զգալապէս նուազելուն։ Ստորին դասակարգին մէջ միայն աչքի զարնող նուազում չկայ սոյն նկատմամբ։ Մինչին և բարձր դասակարգերու մէջ մնած կարգ մը նոր բարքերն եթէ մօտէն ուսումնասիրենք, ամենեւին պէտք չէ զարմանք ամուսնութեանց պակսելուն։ Անանկ ճաշակներու քով, ամուսնական կեանքն և ոչ իսկ գոյութեան սկզբնաւորութիւն մը կրնայ ունենալ։

* *

ՊԱՏԺԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Այս օրերս դատ մը տեղի կ'ունենայ պատժական դատարանին առջեւ։ Բարեկեցիկ հայ խանութպան մը կամենալով զիւր կին թէ տունէն փախած է՝ գրամական գումար մը իրեն հետ տանելով։ Մարդն ունի երկու մանչ զաւակ, և մէկ աղջիկ։ Քանի մը տարի առաջ ալ որդեգիր աղջիկ մը առած է, որ հիմա չափահաս է։ Կինն, ի պատասխանի այն ամբաստանութեան, քսմանելի պատմութիւն մը կ'ընէ, իւր մեկնելուն պարագայները պարզելով։ Կ'ըսէ թէ որդեգրին հետ իւր ամուսնոյն յարաբերութիւնք ի վաղուց դադրած են զուտ հայրական ըլլալէ։ Եւ հօր խորհրդով, մեծ որդին ալ ժամանակէ մ'ի վեր սկսած է եղբայրականէ տարբեր ընթացքի մէջ գտնուիլ նոյն որդեգրին հետ։ Ի հայրն ըսած է և կը պնդէ որ այս կերպիւ իւր չափահաս որդին զերծ կը մնայ գայթակղութիւններէն, և կը պահէ առողջութիւնն ու համբաւութիւնն։ Հօր և որդւոյն ընթացքին դէմ ինք քանիցս դիտողութիւն ըներ է, յորդորուելով նոյն իսկ դրացիներէն, որք ամեն բան ո՛չ միայն կռահած այլ և դիտած էին։ Չհանդուրժելով դիտողութեանց, հայր և որդի սուսկիկ պայքար մը սկսեր են տիկնոջ դէմ, պայքար բարոյական, պայքար նիւթական։ Բարոյական պայքար՝—փոքրիկ աղջիկ իւր մօր կ'ըսէ թէ դպրոցէն այն ինչ դասագիրքը կ'ուզեն։ Մայրը կը խօսի ամուսնոյն։ Սա կը չալէ, և կ'ըսէ թէ բարա մ'անդամ չպիտի տայ։ Կինը, տեսնելով որ, ընդհակառակն, որդեգրին ո՛չ մէկ խօսքը գեանն կ'ինայ, և փափաքելով որ իւր զաւակն առանց դրքի չմնայ, կը ղէջանի խորհուրդ տալ որդւոյն որ խօսի որդեգրին։ Սա կը խնդրէ, և խոժոռադէմ հայրն անմիջապէս ժրպտելով, «քանի՞ դրուշ է, առ։ բայց աղօթք ըրէք օրիորդին համար. անոր Էրթէ համար կուտամ կոր»։ Նիւթական պայքար՝—կինն, ընկճեալ ֆիզիքապէս և բարոյապէս, կը տարանայ, և գեղ կ'առնու։ Բայց հետեւեալ օրը կը տեսնէ որ գեղին գոյնը փոխուեր է։ Այնու հանդերձ, կասկածի չերթար, կը խմէ, և անմիջապէս զէշ կը զգայ։ Շիշը զոր կ'ուզէին ձեռքէն կորզել, իւր հետ առած, վազն ի վաղ բժիշկի մը տունը կ'երթայ, ուր կ'ինայ, կը սթափեցնեն զինք, և նոխնական դարմաններն ընելով, բժիշկը կը հաստատէ նոր բան։ Ասիկա՝ «մէկ բարձի վրայ ծերանալ» կը մաղթէին նոր կարգուողներուն։ Այսօր կան ոչ սակաւ ընտանիքներ որոց մէջ այրը մէկ կողմ, կինն ուրիշ կողմ կ'ապրին, կրկնամուսնութիւնը լուելեայն ի գործ դնելով իւրաքանչիւրն իւր հաշուոյն։ Բայց կիրակոս ադային վերապահուած էր իւր տան մէջ իսկ նոյն վարդապետութիւնն յառաջ տանիլ այս սատանան։ Բ. Բ.

ԳՊՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ կորոյս իւր ամենէն յանգուգն երկրախոյզներէն մին։ Սամուէլ Պէյքը 1821ին ծնած էր ի Լանտոն, և ուսումնէն ստացաւ Անգլիոյ և Գերմանիոյ մէջ։ 1847էն 54, զբաղեցաւ գաղթականութիւն հաստատել Սէյլան կղզւոյն մէջ, ուր ծովէն 2,000 մէկը բարձրութեամբ սքանչելի դարմանատուն մը հաստատեց։ ապա Խրիմ գնաց, Թուրքիոյ մէջ երկաթուղեաց շինութեան խնդրով զբաղեցաւ պահ մը, և 1861ի սկիզբը, փորձեց Նեղոսի աղբերակունքը գտնել։ Իւր անձնական ծախքով կառաւան մը կազմեց, և իւր յանդուգն կնոջ ընկերակցութեամբ, ամիսներով շրջեցաւ Հապէշստանի ամենէն քիչ ծանօթ վայրերն։ Յետոյ ժամանեց Խարթում, ուր կը միանան Կապույտ Նեղոս և Սպիտակ Նեղոս։ Սպիտակ Նեղոսի ճամբայն բռնելով կոնտոքորօ հասաւ, ուր հանդիպեցաւ Սբէք և Կրանդ հարիւրապետներուն, որք պաշտօնապէս ղրկուած էին երկրախուզութեան համար, և Վիքթորիա Նիանզա լճէն ետ կը դառնային, զոր Նեղոսի աղբիւրը կը կազմէին։ Պ. Պէյքը այս տեղեկութեամբ չգոհացաւ, այլ յառաջ տարաւ իւր ուղեւորութիւն, և կոնտոքորոյէ մեկնելէն ճիշդ տարի մը ետքն հասաւ ծովածաւալ լիճ մը, որոյ գոյութիւնն ցայն վայր անծանօթ մնացած էր աշխարհագիրներուն, և որուն տեղացիք Մուուրգան Նզիկէ կ'ըսէին։ Ինք Ալպերդ լիճ անուանեց զայն, յանուանէ Վիքթորիա Թագուհւոյն ամուսնոյն։ Նեղոս կը բխի այս երկու լիճերէ և երբորդէ մը որ աւելի դէպ ի Հասարակածային Ափրիկէ կը գտնուի, և զոր ապա Պ. Սթէնլի գտաւ։ Պ. Պէյքրի դիւաբ մեծապէս գնահատեցաւ գիտնական աշխարհէն, և երբ 1866 ին Անգլիա դարձաւ, մեծ պատիւներ եղան իրեն, մանաւանդ Պարոնիկութեան տասիճան տրուեցաւ իրեն, որ ժառանգաբար Սբը տիրոջը գործածելու իրաւունքը կուտայ։ 1869 էն 1873, Սբը Սամուէլ Պէյքը նոր արշաւախումբ մը վարեց Սուտանի մէջ, Խալիվ Իսմայիլ փաշայի նպատակով, որ այս նպատակաւ 1,500 եղիպտացի զօրք իւր տրամադրութեան ներքեւ դրաւ։ Նոյն միջոցին օսմ. բանակին մէջ Լիվայութեան ասպիճանի բարձրացաւ և փաշա տիտղոս առաւ։ Յետոյ գիտական պտոյտներ ըրաւ Կիպրոսի և Սուրիոյ մէջ, և ապա անցաւ Հնդկաստան, Ճաւան և Ամերիկա։ Աշխարհագրական, բնագիտական և բնապատմական չատ մը գիրքեր հեղինակեց, և իւր տարկածալից ուղեւորութիւններէն գաղտնած ծանօթութեամբք հմտեմալ քանի մը վէպեր ալ հրատարակեց, որք մեծաւ մասամբ թարգմանուած են Ֆրանսերէնի։ Փարիզի Աշխարհագրական Ընկերութենէն ոսկեղէն մեծ չքերամն ընդունած էր, և պատուակալ անդամ էր այս և ուրիշ օտար Ընկերութեանց։ Մէճիտիէի Ա. Կարգի և Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշաններն եւս ունէր։ Սփրիկեան խնդրոյ վրայ Անգլիոյ մէջ մեծագոյն հեղինակութիւններէն մին էր։

Պ. ԲՐԻՍԲԻ, պատերազմական նախարար Մոչէնիի զօրավարին հետ իւր ունեցած առաջին տեսակցութեանց միոյն մէջ, զարմանօք լսեր է թէ նոր ոճով արտադրուած հրացաններուն չինութիւնը գանդաղօրէն յառաջ կը տարուի։ Պ. Բրիսբի յայտարարեր է նախարարին թէ պէտք է փութացնել հրացաններուն չինութիւնը։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Մաճառ կաթոլիկ եպիսկոպոսներն խրատական—հովուական մը հանեցին իրենց թեմերուն կաթոլիկ հոտին ուղղեալ, որով չեն ընդունիր ամուսնական ծրագիրներն որք մատուցուած են խորհրդարանին, և ի մասնաւորի կը մերժեն քաղաքային ամուսնութեան խորհուրդն, որոյ հետեւանք կրնայ ըլլալ ամուսնալուծումն, որ ամուսնական անլուծելիութեան հիմնական վարդապետութիւնը կ'եղծանէ։ Եպիսկոպոսներն իրենց թեմականներէն կը խնդրեն՝ օրինաւոր միջոցներով աշխատիլ որ այն ծրագիրք օրէնքի ոյժ չառնուն, և այս նպատակաւ պէտք է որ, կ'ըսեն, թեմականք իրենց հովիւներուն և երեսփոխաններուն հետ համաձայնութեամբ շարժին։ Սրբոյն Ամբրոսիոսի հետ կ'ըսեն թէ իրենց այս ընթացքն յարձակում մը չէ, այլ օրինաւոր պաշտպանութիւն մ'է։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ տարօրինակ կազմակերպութիւններէն մէկն է «Ինքնասպանների Ակումբն»։ Ինտիանա նահանգին մէկ փոքր քաղաքին մէջ այսպիսի ընկերութիւն մը կայ եղեր։ Այն կողմեր վերջերս ինքնասպանները թիւն աւելցած տեսնելով, ոստիկանութիւնը խնամով քննութիւն կատարեր և հրեւան հաներ է այս կազմակերպութեան գոյութիւնն։ Երկու տարիէ հետէ կը գործէ Ակումբը։ Տարին վեց անգամ, որոշեալ թուականներուն, անդամք կը հաւաքուին ընդհանուր ժողովի, ուր վիճաբանութեամբ կ'որոշուի թէ իրենցմէ ո՛վ նոյն շաբթուն ինքնասպան պիտի ըլլայ։ Ինքնասպանութեան ձեւը մարդուն հաճութեան կը թողուի։ Քննիչ դատաւորն իւր տեղեկագրով կը յայտնէ որ թէպէտ Ակումբին անդամք մեծամաղձոտ մարդիկ ըլլալ կը թուին, բայց իրենց վկայութիւնները զուարթ լեզուաւ մը տուած են։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (124)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻՁԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

—Այս մարդը կրնա՞յ հարցաքննութիւն մը կրել, հարցուց անանցմէ մին։

Ուշադիր դիտող մը՝ Տիւլուլի դէմքին վրայ պիտի տեսնէր արագ կծկում մը։

Վիրաբոյժը բռնեց թեւէն, բազկերակը զննեց, յետոյ ականջը կուրծքին վրայ դրնելով, երկարօրէն մակ ըրաւ շնչառութեան աղմուկը։

—Կրնայ, պատասխանեց վերջապէս։

Յետոյ, ներքին բժիշկի մը դառնալով.

—Անմամով պիտի քնէք, յարեց, հիւանդին վերքին վրայ դրուած գործին։ յոյժ կարեւոր է անոր չհանդարտիլը։ Կը լսէ՞ք, չարաւնակեց խօսքը Տիւլուլին ուղղելով, քնաւ բուռն չարժում չընէք։ անխոհեմութիւն մը կրնայ կեանքերնիդ վտանգել։

Տիւլու խոնարհեց գլուխը ցուցնելու համար թէ հասկցած էր։

—Անշուշտ միտուրնիդ դրած էք քնաւ ընդդիմութիւն չընել, հարցուց նորէն վիրաբոյժը։

Տիւլու հնազանդեցաւ։

Այսպէս քանի մը վայրկեան անցաւ։ Տիւլու ա՛լ չէր մտածեր։ Արդարութեան սոսկալի ընդդոյզքէն բռնուած էր։

Գլխուն վրայ լախտի հարուած մը ընդունածի պէս ցնորգին զգաց ինքզինքը։

Այս լուութիւնը կը ծանրանար իր վրայ, կուզէր որ դատաւորը խօսէր հետը։ Քանի ուշանար հարցաքննութիւնը, իր պատրաստամտութիւնը կը նուազէր։ Քանի մը պատասխաններ պատրաստած էր, զոր կը մոռնար։

Վերջապէս, դատաւորը ձեռքովն անդին ըրաւ քննած թուղթերը։

Շիտկեց ակոտ ապակիներով իր ակնոցները որք չէին ցուցուներ իր աչքերուն գոյնը։

—Անուննիդ ի՞նչ է, հարցուց ցած ձայնով։

Տիւլու սարսռաց։

Պ. Վառնէյ հարցումը կրկնեց։

—Տիւլու՞ֆ է, ըսաւ միւսը։

—Մականունի՞դ։

—Պարթոլոմէ։

—Քանի՞ տարու էք։

—Յիսուներկու տարու։

—Ո՞ւր ծնած էք։

—Թուլօնն։

—Մականուն մը ունի՞ք... լա Պալէն կը կոչեն ձեզի։

—Այո, ըսաւ Տիւլուֆէ։ վասնզի ժամանակով խոչոր էի...

Նորէն լռութիւն։

Յետոյ դատաւորին ձայնը յարեց, հանդարտ, միօրինակ.

—Անուշտ գիտէք որ վիճակնիդ ծանր է... Ձեր հանուն համար կ'ըսեմ թէ մինակ բացարձակ անկիղծութեամբ կրնաք չահիլ ձեր դատաւորներու բարեսրտութիւնը...

Տիւլու ուզեց պատասխանել, դատաւորը չարժումով մը կեցուց զայն։

—Մի՛ չտապէք խօսիլ, ըսաւ։ Դեմացնիդ թշնամի չունիք. հարցաքննիչ դատաւորը խստասիրտ մարդ մըն է, կրնաք ամեն բան ըսել անոր... խորհեցէք ուրեմն թէ ամեն տուութիւն մեղաւոր է, մինչ ճշմարտութիւնն ըսելը օգտակար է...

Վերջապէս, անօգուտ պերճախօսութիւն մը կը վատնէր։ Տիւլու այն միջոցին չէր խորհեր թէ ի՞նչ բան կրնար զինքը վրտանգել կամ ոչ։ Կուրծքը կը սեղմուէր կարծես մամուլի մը տակ։

—Տեսնենք, յարեց դատաւորը, կը սկսիմ։ Կամաց կամաց, ուզածնուդ պէս պատասխան տուէք, ժամանակ ունիք։ Փարիզի Գայլեր անունը կրող խումբի մը կը պատկանիք, այնպէս չէ՞։ Ասիկա անուրանալի է, անցինք ուրեմն։ Այն խումբին մէկ անդամն էք, այնպէս չէ՞։

—Այո, ըսաւ Տիւլուֆէ։

—Ձեզ դիտելով, չարունակեց դատաւորը, ձեր դէմքին վրայ չեմ տեսներ մեծ եղեռնագործութեան նշանները, և չատ հեռուն զացած չեմ ըլլար կարծեմ եթէ ենթադրեմ որ չատ անգամ ուզածնէդ աւելի յառաջացած էք։

—Ինչո՞ւ կը վախնար։ Զարնելու քաջութիւնն ունեցած էր սակայն...

Մարգասպա՞ն։ Այս բառը եկաւ չուրթերուն վրայ, և ձեռքերը ջլաձիգ դողով մը երերացին։ Անոնց նայեցաւ, իբր թէ գիտնալու համար որ իրա՛ւ այդ ձեռքերն անմեղ արիւնով արիւնոտուած էին...

—Վա՛ր իշէք, ըսաւ քիրտ ձայն մը։

Հնազանդեցաւ։ Ցեռոյ նրբանցք մը գըտաւ ինքզինքը, բարձր և ողորկ պատերու մէջտեղ։ Ոստիկան-զինուորը մը կը քաշէր առջեւէն, երկաթէ չղթայիով մը բռնելով անոր դաստակէն։

Մեքենաքար կը հետեւէր անոր, քարէ նեղ սանդուխի մը աստիճաններէն վեր ելլելով։ Վերջապէս հասան ընդարձակ սրահ մը որուն չուրջը դռներ կը բացուէին։ Ոստիկան-զինուորը նորէն յառաջացաւ։ զբոնաց և մտաւ ընդարձակ խուց մը, զոր մեծ պատուհաններ կը լուսաւորէին։

Գրասեղանի մը ետին մարդ մը էր նստած, որ գլուխն իսկ վեր չառաւ, պաշտօնաթուղթերու քննութեամբ զբաղած ըլլալով, Պ. Վասնէրն էր և հարցաքննիչ դատաւորն քովը, փոքր սեղանի մը առջեւ, քարտուղար մը որ ամբաստանեալը կը դիտէր ուշի ուշով։

Ոստիկան-զինուորը զբաստեղանին վրայ դրաւ հարցաքննութեան հրամանագիրը և բարեւի կեցաւ։

—Շատ աղէկ, ըսաւ դատաւորը առանց նայելու։ Ոստիկա՛ն, կրնաք երթալ։

Տիւլու մինակ մնաց, ոտքի վրայ։

—Նստեցէք, ըսաւ նորէն դատաւորը որ միշտ կը թղթատէր իր թուղթերը։

Տիւլու հնազանդեցաւ։

Այսպէս քանի մը վայրկեան անցաւ։ Տիւլու ա՛լ չէր մտածեր։ Արդարութեան սոսկալի ընդդոյզքէն բռնուած էր։

Գլխուն վրայ լախտի հարուած մը ընդունածի պէս ցնորգին զգաց ինքզինքը։

Այս լուութիւնը կը ծանրանար իր վրայ, կուզէր որ դատաւորը խօսէր հետը։ Քանի ուշանար հարցաքննութիւնը, իր պատրաստամտութիւնը կը նուազէր։ Քանի մը պատասխաններ պատրաստած էր, զոր կը մոռնար։

Վերջապէս, դատաւորը ձեռքովն անդին ըրաւ քննած թուղթերը։

Շիտկեց ակոտ ապակիներով իր ակնոցները որք չէին ցուցուներ իր աչքերուն գոյնը։

—Անուննիդ ի՞նչ է, հարցուց ցած ձայնով։

Տիւլու սարսռաց։

Պ. Վառնէյ հարցումը կրկնեց։

—Տիւլու՞ֆ է, ըսաւ միւսը։

—Մականունի՞դ։

—Պարթոլոմէ։

—Քանի՞ տարու էք։

—Յիսուներկու տարու։

—Ո՞ւր ծնած էք։

—Թուլօնն։

—Մականուն մը ունի՞ք... լա Պալէն կը կոչեն ձեզի։

—Այո, ըսաւ Տիւլուֆէ։ վասնզի ժամանակով խոչոր էի...

Նորէն լռութիւն։

Յետոյ դատաւորին ձայնը յարեց, հանդարտ, միօրինակ.

—Անուշտ գիտէք որ վիճակնիդ ծանր է... Ձեր հանուն համար կ'ըսեմ թէ մինակ բացարձակ անկիղծութեամբ կրնաք չահիլ ձեր դատաւորներու բարեսրտութիւնը...

Տիւլու ուզեց պատասխանել, դատաւորը չարժումով մը կեցուց զայն։

—Մի՛ չտապէք խօսիլ, ըսաւ։ Դեմացնիդ թշնամի չունիք. հարցաքննիչ դատաւորը խստասիրտ մարդ մըն է, կրնաք ամեն բան ըսել անոր... խորհեցէք ուրեմն թէ ամեն տուութիւն մեղաւոր է, մինչ ճշմարտութիւնն ըսելը օգտակար է...

Վերջապէս, անօգուտ պերճախօսութիւն մը կը վատնէր։ Տիւլու այն միջոցին չէր խորհեր թէ ի՞նչ բան կրնար զինքը վրտանգել կամ ոչ։ Կուրծքը կը սեղմուէր կարծես մամուլի մը տակ։

—Տեսնենք, յարեց դատաւորը, կը սկսիմ։ Կամաց կամաց, ուզածնուդ պէս պատասխան տուէք, ժամանակ ունիք։ Փարիզի Գայլեր անունը կրող խումբի մը կը պատկանիք, այնպէս չէ՞։ Ասիկա անուրանալի է, անցինք ուրեմն։ Այն խումբին մէկ անդամն էք, այնպէս չէ՞։

—Այո, ըսաւ Տիւլուֆէ։

—Ձեզ դիտելով, չարունակեց դատաւորը, ձեր դէմքին վրայ չեմ տեսներ մեծ եղեռնագործութեան նշանները, և չատ հեռուն զացած չեմ ըլլար կարծեմ եթէ ենթադրեմ որ չատ անգամ ուզածնէդ աւելի յառաջացած էք։

(Շարունակելի)

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ· — Հեռագիրը ծանոյց թէ Անկուլէմի դատաստանին մէջ Ֆրանսայի երկոտասան երդուեալք անպարտ արձակած են այն Ֆրանսացիներ որք ամբաստանուած էին Էկ-Մորդի գործին մէջ· Այս վճիռ անոնպատ տպաւորութիւն ըրաւ Իտալիոյ մէջ, ուր լրագիրք միահամուռ յայտարարեցին թէ Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջև դառնացած զգացումները մեղմացնելու ամենէն պիտի չնպաստէ այս վճիռ, որ կը ցուցնէ թէ Ֆրանսայի երդուեալք չեն կրնար արդարութեամբ դատել Իտալացիներուն հետ գործ ընողներն· Ամբաստանեալ Ֆրանսացիք իրենց վերազրուած յանցանքը չէին ուրացած, խոստովանած էին· Այնու հանդերձ, կ'ըսեն Իտալացիք, քաղաքական զգացումներն այնքան նախապաշարած են Ֆրանսացիներն որ նոյն իսկ արդարութեան ատեանին մէջ չեն կրնար ուղղամտութեամբ կատարել Ֆրանսացւոյ և Իտալացւոյ միջև ծագած դատ մը· Ֆրանսական լրագրութեան մէկ մասն եւս գժգոհ է Ֆրանսացի երդուելոց վճիռէն· Բայց Ֆրանսական մամլոյն մեծամասնութիւնը կը պաշտպանէ երդուելոց վճիռն և կը քննադատէ միւս կողմը· Վերջապէս, այս գործ, որ Իտալիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութեանց համար անպատեհ սկզբնաւորութիւն մ'ունեցած էր, նոյն կերպիւ կը փակուի·

ԱԶԳԱՔԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Դեր· Փոխանորդ Հայրն ընկերակցութեամբ մէկ քանի եկեղեցականներու և աշխարհականներու՝ վաղը Ցունաց Պատրիարքարանը և Պուլկարաց Էկզարքարանը պիտի երթայ ի շնորհաւորութիւն Մինդեան տօնին·

Հինգշաբթի օրը, երուսաղեմայ Ամեն· Պատրիարքին ողջերթ մղելու համար Ռուսիոյ շրջանեալը գացող եկեղեցականներուն և աշխարհականներուն մէջէն պաշտօնական հանդիսանքը ունէին հետեւեալները·

Ամեն· Տ· Խորէն Ս· Պատրիարք Հօր կողմէ ղրկուած պատգամաւորութիւն·

Տ· Տիմոթէոս եպիսկ· Սափրիչեան
» Հմայեակ » Դիմաքսեան
Պատրիարքական Փոխանորդ Հայրն
Տ· Վահան Ծ· Վ· Յակոբեան

Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ՝ ղերատեսչական Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան և ատենադպիր Յովհաննէս էֆէնտի Թորոսեան·

Ազգ· Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ ևս գացած էին Բարսեղ էֆէնտի Սմամպօլլուեան և Յարութիւն էֆէնտի Մոսայեան·

Ուրախ շրջանաւ երեք օր քարանթինա պիտի սպասէ ի Տարանտել, և յետոյ իր ուղեւորութիւնը շարունակելով՝ պիտի հանդիպի Միտիլի, Իզմիր, Հռոդոս, Մերսին, Խակենտրուն, Պերոյտ, Հայֆա և Եաֆա· Տ· Յարութիւն Ս· Պատրիարքը Մինդեան տօնին պիտի կրնայ դտնուիլ Երուսաղեմ·

Երեկ, Բերա, Յակոբեան Յովհաննէս էֆէնտիի տունն հաւաքուեցաւ Հիւանդանոցի նորընտիր տիկնոց խնամակալութիւնն· Հոգաբարձութիւնն ներկայացուցիչ ունէր·

Ներկայ տիկիններն էին՝

Տիկին Յ· Յակոբեան
» Յ· Նորատունկեան
» Ռ· Կիւմիւշկեչեան
» Մ· Պէշիկթաշլեան
» Շապուրօֆ
» Տիլկեր

Այս առաջին գումարման մէջ, խնամակալուհի Տիկիններն որոշեցին յունուար 31 երկուշաբթի օրը խմբովին Հիւանդանոց երթալ, հոն նիստ ընելու համար·

Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան դիւանը նամակ մը ուղղած է մեզ, որով շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Ասպետ Զունդ տասն օսմ· ոսկի նուիրած է ընկերութեան· Ընկերութիւնն այս առթիւ հրաւէր կը կարդայ կրթասէր ազգայիներուն՝ իրենց նպաստներով օգնել իրեն բարեւալիս իր ձանձային վիճակը և ընդարձակելու իր գործառնութիւններն յոգուտ դաւառաբնակ աղկանց դասաւարակութեան գործին·

Փափագելի էր գիտնալ այս առթիւ, թէ Սղերգի աղկանց վարժարանը վերաբացուեցա՞ւ արդեօք·

Ուսումնական Խորհուրդը Մինդեան տօներէն եաքը ի նիստ պիտի գումարի·

Յառաջիկայ կիրակէ, դեկտ· 26, Թաղիս Ս· Յովհ· Աւետ· եկեղեցւոյ տօնախմբութիւնն ըլլալով, քարոզիչ Սրժ· Յովհաննէս Ծ· Վրդ· Արշարունի հանդիսեալ է Ս· Պատարագ մատուցանել, երգակցութեամբ Մայր-եկեղեցւոյ Պատ· դպրաց դասու, ի հոգեւոր միխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան·

Ի դիմաց Թաղ· Խորհրդոյ Կէտիկ-Փաշայի
Ատենադպիր Վ· Ատենապետ
Ե· ԳՈՐԾԱՆ ՍԱՐԳԻՍ Խ· ԻՍՐԱՑԷԼԵԱՆ
24 դեկտ· 1893
Կէտիկ-փաշա 943

ՎԱՐԱԿԵՏԱԼԻՔ Ի Ս· ՅԱԿՈԲ

1893 Հոկտ· 16էն ցդեկտեմբեր 24

	Գումար	բժշկ·	մեռ·	պատրաստ
Դրսէն ընդունուածներ	178	112	52	14
Կանանց յիմարանոցէն ղրկուածներ	13	9	4	00
	191	121	56	14
			21	
			35	

21 հատը հոգեվար ընդունուած մեռած են կէս ժամէն մինչեւ 2/3 ժամերու մէջ·

Հնորհին շուրջը

ՍԷԼԱՄԼԻՔ· — Վեհ· Սուլթան եւրեկ միջօրէին հանդիսաւոր կերպիւ Համիտիյէ մզկիթը գնաց, ուր տեղի ունեցաւ Սելամլիքի արարողութիւնը· Ն· Կ· Վեհափառութիւն ուրբաթու աղօթքը կատարեց և յետոյ կայս· պալատ վերադարձաւ·

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին գերմանական դեսպանն ու առաջին թարգմանը և իրեն ընկերացող տասնըհինգի չափ հիւրեր, Ֆրանսական դեսպանը, առաջին թարգմանն ու զինուորական կցորդը, պելճիական դեսպանատան գործակատարը, Պ· Ռընէ Պոտուի, Ռօշիլտեան դրամատան տնօրէնին փեսան Պ· Աւոլֆ և տանի չափ օտարազգի զրօսաշրջիկներ·

Ներկայից ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց·

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ· — Սալիսէի ատիճան արուեցաւ Վճռաբեկ ատենի ադերսագրոց ճիւղի քարտուղարներէն Մուսթաֆա էֆէնտիի·

Բարիսի ատիճան՝ Կարսի օսմանեան հիւպատոսարանին քանչելեր Մէհմէտ Բաղրպ պէյի·

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան արուեցաւ Լայխթէնպէրկի Դուքսին ատիւտանտ Պ· Պաղիլ Զինովվիյէֆի·

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց գլխաւորին առաջին քարտուղարի օգնական Նիւիր պէյի·

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Երուսաղեմայ Ցունաց Պատրիարքին մայրաքաղաքիս փոխանորդ Տ· Լէրմանօսի·

Արհեստական Շքադրամ՝ Պետրոս էֆէնտի Գոլոյեանի որ ատաղձի գործարան մը կը բանեցուցէ·

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ·— Երեկ, ուրբաթ, Սէլամլիքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ· Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ՝ Ֆրանսական դեսպան Պ· Բանսոն Ն· Կ· Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցաւ·

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ· — (Պաշտօնական Ցուցում·) Դեկտեմբեր 23ի հինգշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ դեկտեմբեր 24ի ուրբաթ օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերան ՝Ի դէպքեր պատահած են և Դէ մահ· Առաջուան բռնուածներէն Էկ՝՝ մեռած են և Երկ՝՝ ապաքինած· Անհաւասիկ մանրամասնութիւնները·

Գումարաւ՝ մէկ· Վարակեալն է Մարիցա Աբօսթոլ·

Ունգարան՝ մէկ· Թիմուր Հիւսէյին·

Խաբէոյ՝ մէկ· Իսաք Պոխոր·

Պալաթ՝ մէկ· Իսաք Սավկէ (բաշավրանը)·

Պանդուխտներու հիւանդանոցին մէջ՝ երկու· Իպրահիմ Խուլուսի (Մէսրէսէի աշակերտ) և Ալի Հիւսէյին (մուրացկան)·

Սեւ ծովու թնդանօթաձիգ զօրագունդէն՝ մէկ· Զիեռուոր·

Բանկալթի՝ մէկ· Սօթիրի Քոչօ (զարդացական)·

Առաջուան բռնուածներէն մեռած են·

Շահգատէ պաշը՝ մէկ· Մէհմէտ Մուսթաֆա (փոտուլաճը)·

Հայտար Փաշայ հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ· Եուսուֆ Մուսթաֆա (զինուոր)·

ԻՄԹԱՀԱՆՈՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆՇԱՆ·— Կայս· պալատան առաջին քարտուղար Վսեմ· Սիւրէյա փաշա, որուն Իմթիազի պատուանշան շնորհուած էր, երէկ պաշտօնական համազգեստով Վեհ· Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ· Ն· Կ· Վեհափառութիւն իւր իսկ ձեռքով այդ պատուանշանը կախեց Սիւրէյա փաշայի կուրծքէն·

* * *

Ադրիանուպոլսոյ կուսակալ Ապտիւրահմանի փաշայի շնորհեալ Իմթիազի պատուանշանը տարած է կայս· թիկնապահ դեր-գնդապետ Շաքիր պէյ·

ՆԱՀԻՑ ՓԱՇԱ·—Վեհ· Սուլթանն իմանալով որ Ելմտական նախարար Նահիվ փաշա հիւանդ է, թիկնապահի մը միջոցաւ բարեհաճած է որպիսութիւնն հարցնել տալ·

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ·— Սպանիական կառավարութիւնն Իպպէ Ը Քոնէ՝՝ պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Վիէննայի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Ահմէտ Բէսմի պէյի· Կայս· Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը·

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՆՔ·— Ագրիանուպոլսոյ մէջ դեկտեմբեր 21ին հրդեհ մը վարակուած է քոլերաէ· Դեկտ· 20էն 21, Տիմեթոքայի մէջ չորս վարակեալներ ապաքինած են, որոց երկուքը ժողովրդէն և երկուքն ալ զինուոր·

— Քէօթահեայի Քիրմասթի գաւառակին մէջ մէկ դեպք և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ· Երկու հիւանդներ ապաքինած են·

—Սէլանիկի մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է·

—Դեկտ· 21ին Պաղատի մէկ գիւղին մէջ մէկ դեպք և առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ·

—Տրապիզոնի մէջ դեկտ· 22էն 23, դեպք չէ պատահած·

—Գօնեաի Իլկին գաւառակին մէջ դեկտ· 21էն 22, մէկ մահ ու մէկ դեպք· Դեկտ· 22էն 23 նոյն տեղը քօլերինէ երեք մահ·

—Ամասիոյ, Եւդոկիոյ և Էրզրումի մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է·

—Զաթարգամի Եասըվերան գիւղին մէջ դեկտ· 22էն 23, մէկ մահ ու մէկ դեպք·

ՄԷՐՍԻՆ·— Գերմանական Թերլիթի մը հրատարակած առեւտրական վիճակագրէն կ'երեւի որ 1892 տարւոյ միջոցին Մերսինի նաւահանգիստը ներմուծուած ապրանքներուն արժէքը կը հասնի 12,564,500 մարքի (մէկ մարքը 1 ֆր· 25 սանթ·)· առանց հաշուելու գրանսիդով զրկուած ապրանքները· Այդ տարւոյն մէջ, Առանաի նահանգէն արտածուած է 21,616,900 մարքի ապրանք, որուն 17,271,800 մարքինը՝ Մէրսինի ճամբով, իսկ մնացեալը նահանգին միւս նաւահանգիստներէն, Այյաս, Գարաժաշ, Սէլեֆքէ, Բիլլեներիա և Անամուր· Արտածուած ապրանքին 286,900 մարքի մասը տեղական արտադրութիւն է, իսկ մնացեալն դրանսիդով·

ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ, կայս· առաջին թիկնապահ, մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով իր բնակարանը կը մնայ·

Պ· ԺՕԶԷՖ ՇԵՎԻՄԸՐ մայրաքաղաքս եկած է Սպարապետի Դրան հետ պայմանագիր կնքելու՝ 3400 ձիերու հայթայթման համար, որոց 2000ը հեծելազօրայ յատուկ և 1400ը հրետանիներու·

ՊԼԱՌ ՊԷՅԻ աղջիկը, Օր· Պէաթրիս, նշանուեր է սեպհականաւոր Պ· Քուիթպի որդւոյն՝ Գ· Ռիչար Քուիթպի հետ·

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԻՏԵԱՆԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ·— Կը յիշուի թէ Բարիզի Թրոքատերոյի ձկնարանին տնօրէն Պ· Ժօսէ տը Պէյէմ, անցեալ գարնան, օսմ· կառավարութեան հրաւերով, ուղեւորութիւն մը կատարեց ի Փոքր-Ասիա, հաւկնալու համար թէ կարելի՞ էր Ասիական Թուրքիոյ լիմէրուն մէջ ձուկերուն տեսակն ազնուացնել և նոր ձուկեր բազմացնել այնտեղ· Պ· տը Պէյէմ միանգամայն կ'ուսումնասիրէր այն տեսական ձուկերը որոնք կրնային Ֆրանսա փոխադրուիլ և հոն բեղմնաւորիլ· «Իր քննութեանց արդիւնքն այն եղած է որ, կ'ըսէ ֆրանսական թերթ մը· Սուրիոյ ծովեզերքին վրայ գտած է տեսակ մը միտիա չափազանց խոշոր և միանգամայն շատ հաճելի մսով· Այդ միտիան Ֆրանսայի միտիաներէն երեք անգամ աւելի մեծ է, խեցին լեցուն է և անասունը դիւրաւ կը պարարտանայ· Հիմա Թրոքատերոյի ձկնարանին մէջ փորձեր կը կատարուին միտիաներուն այդ տեսակը ընտելացնելու, և եթէ Պ· տը Պէյէմի ակնկալութիւնները ի դերեւ չելլեն, մէկ քանի տարիէն առաջնակարգ տեղ մը պիտի բռնէ Ֆրանսայի վաճառանոցներուն մէջ»·

ԲՐԷՎԷԶԱՒ հրամանատար գնդապետ Մէհմէտ Հիլմի պէյ յետ երկար հիւանդութեան մեռեր է·

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ մէջ հելլենական առագաստանաւ մը ընկղմելով նաւաստիներէ մին խղդուեր է· Այդ առագաստանաւ ցորեն բեռցած եւ Պալչըքի նաւահանգիստէն ճամբայ ելած էր·

ԳԱԶԹԱԿԱՆԱՑ վարչութիւնը երէկ Մուտանիա ղրկեց Քէօսթէնճէյի վաճառն գազթականներ՝ Անատօլուի կողմը բնակութիւն հաստատելու համար·

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութեան կողմէ, կըսէ Սապահ, յանձնախումբ մը ղրկուած է Իզմիրի Մէսրիֆի մնուլին հաշիւները քննելու համար·

ՀՐԻՒՀԷՆԵՐ·—Երէկ ժամ 7ին, հրդեհ ծագեցաւ Գալատայի բարձունքը, Ֆըստըքլը Պաղ կոչուած տեղը, եւ սարաֆ Պատրիկ էֆէնտիի վայտաշէն մէկ տունն այրեցաւ որ կարասիներով հանդերձ ապահովագրուած էր 1500 գաղ· ոսկւոյ, Նօրթ Տաշիա ընկերութեան·

—Այս գիշեր ալ, առաւօտեան դէմ, Սկիւտար Պալապան խկէլէսի, որձարան մը եւ նպարավաճառի խանութ մը այրեցան· Այս վերջինի ապրանքները 150 ոսկւոյ ապահովագրուած էին նոյն ընկերութեան·

ՊԱՑԱԶԻՏ գաւառի Գարաքիլիսէ գաւառակին Սէրսօ գիւղին մէջ բոլերին երեւան ելած և մէկ քանի մահեր պատահած ըլլալով, թժիշկներ և դեղեր ղրկուած են այդ գիւղը·

ԱՓԵԱՅի պատժական ատենին նախագահ Շաքիր էֆէնտի, կըսէ ՍապապէՂ, ապօրէն ընթացից մէջ գտնուած ըլլալով պաշտօնէ դադրած և ձերբակալուած է·

ՊՕՐՏՈՒՐԻի նորընտիր կառավարիչ Ֆէհիմ փաշա իւր պաշտօնատեղին ժամներ է·

ԳԱԱԱՊԱի երկաթուղւոյն համար գրոյց կայ թէ գնուած է Ֆրանսական ընկերութեան մը կողմէ զոր կազմած է Պ· Նակէմաքէրս· Կըսուի նաեւ թէ այդ գիծ մէկ ու կէս միլիոն ոսկւոյ գնուեր է·

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄ·— Առջի օրը Սամաթիացի Իսմայիլ անուն ծխավաճառ մը Ագսէրայի մթերանոցէն ծխախոտ առնելով ութ մէճիտիյէ տուած էր, սակայն մթերանոցին պաշտօնեայք տեսնելով որ այդ դրամներէ մին կեղծ է անմիջապէս երկու կտոր ըրին և ինդիրն իմաց տուին ոստիկանութեան, որ Իսմայիլը ձերբակալելով Ոստիկանութեան Դուռը ղրկեց·

ԴՈՂԵՐ.—Մանուցինք արդէն թէ Գատըգիւղի ոստիկանապետ Խայրի էֆէնտի Բերայի մէջ ձերբակալած էր Ֆէտօրօֆ Քօնսթանթինօֆ անուն մարդ մը, որ Գատըգիւղի լատինաց եկեղեցին կողոպտողն էր· Տրիւթ անուն ուրիշ մարդ մըն ալ բռնուեր է, որ կը կարծուի թէ մասնակից է այս գործին· Կասկած կայ թէ անցեալ կիրակի, Թարլայի Ցունաց եկեղեցին կողոպտող գողերն ալ սոնք եղած ըլլան·

ԱՐԿԱԾՔ.—Երէկ Թօփխանէ Քաղին մէջ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ· Մէհմէտ անուն նպարավաճառ մը, որ լուսնոտ էր, կրակարանի մը քով նստած պահուն լուսնոտութիւնը բռնելով կրակարանին վրայ ինկաւ և սկսաւ այրիլ· Թէեւ անմիջական օգնութիւնք եղան, սակայն Մէհմէտ քիչ յետոյ մեռաւ·

—Ֆէէերի յունաց վարժարանի դասատուներէ մին՝ Սքիրօ անուն 25 տարեկան երիտասարդ մը երէկ անձնասպանութիւն փորձեց ի Ղալաթիա հաւ վաճառող մարդու մը խանութին մէջ ուր գացած էր, խանութպանին հետ բարեկամութիւն ունենալով· Սքիրօ դաշոյն մը առնելով ինքզինքը վիրաւորեց վիզէն և փորէն· Ոստիկանք հասնելով հիւանդանոց փոխադրեցին զայն·

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐ

Թէպէ-Պաչքի օպերէթի խումբին տնօրէն Պ· Մանօեվ՝ փոխանակ Եգիպտոս երթալու, Սեւանիկ ուղեւորեցաւ, թատերական անյաջողութիւն մը ալ հոն փորձելու համար· Խումբին դերասաններն ու դերասանուհիները կատարեալ չքաւորութեան մէջ մնացած են այստեղ, շատերն առնելիքնոր ըլլալով Պ· Մանօեվէն· Այս գիշեր ներկայացում մը պիտի տան իրենց ի նպաստ· Պարզապէս բարեգործական երեկոյթ մը·

* * *

Քօնքորտիայի Տնօրէնութիւնը կը հաղորդէ թէ վաղը, կիրակի, ցերեկեայ ներկայացում մը պիտի տուի յատկապէս քնտանիքներու համար· «Օձապտոյտ Պարոն» ալ պիտի ներկայացուի·

* * *

Շահգատէ-Պաչքի Հէնտեհանէի Օսմանի թատրոնին տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս գիշեր Ապտիւրրազագ էֆէնտիի խումբը պիտի ներկայացուցէ Զինլի-Զընաց կատակերգութիւն 3 արարուածով ու 2 պատկերով· Նաեւ ուրիշ զաւեշտ մը և երգ ու պար·

Ա Զ Դ

Արդէն քնաւ տարակոյս չիկայ թէ մաքուր, հին եւ գիտակցաբար պատրաստուած ճշմարիտ քոնեաքի գործածումը առողջապահական միջոցներէն մէկն է ընդդէմ այն համաճարակին որ կը տիրէ մայրաքաղաքիս ինչպէս նաեւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ·

Հոս հարկ չիկայ ի մէջ բերելու եւրոպացի երեւելի գիտուններու կարծիքներն այս մասին· Այդ նեղութենէն կ'ազատէ ձեզ գործածումն այս ըմպելիքին զոր այս երեւելի գիտունք ներմուծած են հնտախտային հիւանդանոցներու մէջ եւ իրենց խորհրդոյն տարածած է հասարակութեան մէջ·

Քաղաքակիրթ աշխարհի կեդրոնին մէջ կատարուած կրկին փորձերը իրօք ապացուցած են թէ քոնեաքը անանկ կազդուրիչ տարրեր կը պարունակէ որ կազմը կը պահպանէ անիծեալ ախտին կանխատրամադրութենէն եւ անվնաս կ'ընէ առաջին յարձակումները՝ քիչ շատ մեղմելով անոր ծանրութիւնը·

Բայց որպէս զի այս հրաշալի ըմպելին առաջ բերէ իր բարերար արդիւնքը պէտք է որ քոնեաքին տեսակն ու տարիքը երաշխաւորուին·

Մանաւանդ է հասարակութեան թէ մաքուր քոնեաքը որ կ'ընծայէ այսօրինակ հրաշխիքներ ԹՐԻԲՈՍ քոնեաքն է, իր նախնական նիւթին գերվերայութեանը, իր գիտական անբաղդատելի պատրաստութեանը, ինչպէս նաեւ իր առնուազն վեց տարուան հին արտադրութեանը պատճառով·

Իր մեծ սպառումն յեւրոպա, մանաւանդ ի Ֆրանսա որ ստացած է ոսկի շքեղագրամներ տիեզերական ցուցահանդէսներուն մէջ, լաւագոյն ապացոյցն է·

50,000 ֆրանքի պարգեւ մը կը տրուի այն անձին որ ապացուցանէ թէ ուրիշ ժոնեաքներ ունեցա՞ծ են նոյն պատուոյ նշանները Եւրոպայի մէջ·

Ամեն տեղ առանց նախապատուութեան ուղեցէք ԹՐԻԲՈՍ քոնեաքը, եթէ կուզէք ձեր առողջութիւնը պահպանել ընդդէմ ձեզ սպառնացող վտանգին·

Մեծ ուշադրութիւն կը յանձնարարուի կեղծերու դէմ·

Թուրքիոյ գլխաւոր գործակալները ՏՈՒԲԱՍ եղբարք, Ղալաթիա, Ալիքսիատի խան, թիւ 17·

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 25 դեկտ·— Իտալեան լրագիրք ոմանք հանգանակութիւն բացին ի նպաստ այն գործաւորը ընտանեաց որք Էկ-Մորդի ֆբանական դէպքէն վնասուած են·

ՆԻԻ-ԵՈՐՔ.—Պատերազմ ծագեցաւ Նիքարակուայի և Հոնտուրասի Հանրապետութեանց միջեւ· Այս վերջինն յաղթուեցաւ·

ՍՈՖԻԱ.—Խիստ ձմեռ կ'ընէ Պուլկարիոյ մէջ· Առատ ձիւն·

ՊՈՒԷՐԼԷՇ.— 1894-95 տարւոյ եւմտացոյցն որ Խորհրդարանին մատուցուեցաւ, 507,250 անգլ· ոսկւոյ յաւելում կը ցուցնէ ծախսուց, բայց հասոյթք ևս աւելցած են նոյն չափով· Առանց նոր տուրք դնելու, միայն երկրին հարստութեան ամմամբ, կառավարական հասոյթք աւելցած են· 1888ին եւմտացոյցը կը հաւասարակշռուէր իբր 6 1/2 միլիոն անգլ· ոսկւով, այժմ ութ միլիոնով կը հաւասարակշռի· Այս ութ միլիոնէն մէկ միլիոնէ թիչ աւելին հանրային կրթութեան յատկացուած է·

Վանդալան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 23 Դեկտեմբեր

Ցունաց Ս· Մինդեան տօնին առթիւ այսօր Ղալաթիոյ պորսան գոց է·

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 5 Ցունվար

Ֆրանսական Ռանտ 3 %	97 92
» » 4 1/2 %	105 70
Օսմանեան բանկայի Մէրի	22 95
Օսմ· մասս· արժէքներ	506 87
Բրիւսիոնէ Թիւրք (1890)	— —
Օսմանեան Երկաթուղի	97 50
» Բէյրութի բաժնեթուղթեր	409 37
Պանք Օթոման	607 81
Քրէտի Լիոնէ	773 75
Իտալական Ռանտ 5 %	79 25
Եգիպտական միացեալ	510
Զէր Լոնտրայի վրայ	25 165
Օսմանիյէ Օսմանեան բաժնետոմար	429 37

ԼՈՆԴՈՆ, 5 Ցունվար

Անգլ· բանկարիտ	98 93
Օսմ· » Սէրիի Դ·	22 56
» » » Ե·	57 50
» » » Բ·	35 75
» » » Դ·	24 37
Օսմ· վարկատոմար 1874	100 25
Փոխառութիւն 1877 Տէֆթէրտար	98 25
Պանք Օթոման	14 48
Այյտընի երկաթուղի	12 50
Խասապայի երկաթուղի	15 75
Եգիպտական միացեալ բանկիկներ	101 12
» առանձ· բանկիկներ 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ· Ռոշիլտ)	103 50
Հելլենական 5 %	28 50
Փոխանակում Սիւն Լոնտոնի վրայ	25 350

ՎԻԵՆՆԱ, 5 Ցունվար

Փոխանակում Սիւն Լոնտոնի վրայ	126 25
» Փարիզի »	50 30
Օսմանեան Լիվերի բաժնեթուղթեր	197 50
» Երկաթուղի	55 10

ՎԵՆԻԱ, 5 Ցունվար

Օսմանեան Երկաթուղի	91 90
Օսմ· Լիվերի	—
Փոխանակում Սիւն Լոնտոնի վրայ	20 280
» Փարիզի »	80 65

ԲԱՐԻԶ ԹԻԹԹ ՊՈՒՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 5 Ցունվար

Ֆրանսական Ռանտ 3 %	97 80
Եգիպտական միացեալ	511 25
Օսմ· բանկայի Սէրի Դ·	22 97
Օսմ· երկաթուղի	97
Օսմ· Ռէվի	41 2
Օսմ· մասս· արժէքներ	—
Բրիւսիոնէ Թիւրք	460 62
Պանք Օթոման	603 62

ՕՍՄ· ԿԱՅՍ· ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ· 10,000,000 անգլ· ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա
ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈՒԼԻ
Հաճիպէյլ փողոց, Թոմբոն խան
ԴՐԱՄԵՆԵԼԻ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 190

ԴԱԼԱՍԻՈՐ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԼՈՆԴՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա	Պաղատատ	Լիմասսոլ
Ատանա	Պէյրութ	Ռուսսուրը
Ատրէն	Պրուսա	Սալոնիկ
Հալէպ	Դամասկոս	Սամսոն
Դիարբեքիր	Գոնիա	Սէրէս
Ադր.պուրնու	Լարնաքա	Տրապիզոն
Էնկիւրի	Մարսիլիա	Ֆիլիպէ
Զմիւռնիա	Հոմս	Հիւսիսային Աֆրիկէ
Հայֆա	Ռուշտուք	Սոֆիա
Յաֆա	Մանչեստր	Վարնա

Գարտատոմարներու եւ արժէքներու յանձնման փոխարէն տոկոս փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով·

Դրամագիտ արժէքներու·

Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, վարկանոթներու եւ հեռագրական դրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ·

Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէքներու եւ արժէքաւոր նիւթերու·

Դրամում կտրոններու, արժէքներու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ· Վաճառում եւ գնում դրամներու·

Օսմ· կայս· Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով·

Տարին 2 1/2 % մինչեւ տարուան պայմանաժամու աւանդի համար·

Տարին 1 1/2 % վեց ամսոյն պայմանաժամով աւանդի համար·

Տարին 1 % երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար·

ԱՅԼՈՅՆ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց ասելի փոխառութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ եւ ապրանքներ կ'ընդունի իբրեւ առաւոր·

Բերայի գրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները բաց ի ապրանքներէն· Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր, ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտատոմսեր, օսմանեան պարպարտաժուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, Բանամայի պարտաթուղթեր, եւ այլն եւ այլն·

ԱՅԼՈՅՆ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱԻ ԳՐԱՄԵՆԵԼԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ· պարտաթուղթերու բրօմէսներ, եւ արժէքներ կ'ընդունին, ընթացիկ հաշուով, մինչեւ 50 օսմ· ոսկի տարին 3 % տոկոսով·

ՕՐՈՒԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋԸ· — ԴԱՐՁԵԼԱԼ ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ· — ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆՑ ԵՒ ԻՐ ՊԼՊՈՅՆ· — ԳԱՄԵԼԻԱՁԱՐԴ ՅԻԿԻՆ· — ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ ԱՐՑՈՒՆՔ· — ԾՈՎԱՄՈՑՆ ՁԵՌԱԳԻՐ ՄԸ·

Բարեկամ մը դիտել կուտայ թէ ամբողջովին եկեղեցականներու նուիրուած էր երէկուան··· ի՞նչ անուն տալ··· «գրուածք»··· — չգիտէ՛ մ՚ի պիտի ըսեմ· ալ հարկ է զգուշանալ այդ վերնագիրէն օրուն անունով···— բայց չէ, չեմ մտներ այս վէճին մէջ որ կըրնայ շատ առաջ տանիլ գրիչս· ընթերցողներուն ալ խնայենք· Եկեղեցականներէն հեռանալու համար, ամենէն դիւրին միջոցը կը սեպեմ նետուիլ··· թատրոններուն մէջ· ահա՛ պատրաստ նիւթ մը որուն վրայ կրնաս հանդիսաւոր գրել· միայն, խնդիրը շահեկան բան մը գըտնելուն վրայ է, ինչ որ մեր մէջ կը պակսի դժբաղդաբար· Դժուարը հոս է ահա· Թատրի թղթակիցը շատ լաւ գրած էր այստեղի Ֆրանսական համարուող թատրոնին ու երգեցիկ-սրճարանին վրայ· իրաւ է սակայն թէ, գոնէ Բերացիներուն համար, նոր բան մը ըսած չէր· անոնք որ, այս ձմեռ մանաւանդ, շատ գիշերներ, թէպէ Գալշի ներկայացմանց առջին միջնարարին յօրանջելով թողուցին իրենց թիկնաթոռը, ու Քօնքորտիան գացին օթեակի մը անկիւնը··· մրափելու, այդ գիտցողութիւններուն ո՛ր ատիճան ճըշմարիտ ըլլալը անձնական փորձառութիւնով գիտեն արդէն· Երանի՛ թէ այդ լուրջ գանգատներ արձագանգ գտնէին Բերայի ինչնակոչ «թատերապետներէն», ու Ֆրանսական ճշմարիտ խումբ մը կազմուէր, ընաբ··· — ներեցէք, բառս ետ կ'առնեմ—գեղեցիկ նուագախումբ ու առանձին ներկայացումներու, հարազատ արտայայտութիւններ մեծ հեղինակներու գրական ու արուեստագիտական տաղանդին· Հիմակուհիմայ, Ֆրէտէրիք Ֆէպրի ժամանումը իր խումբին հետ, եզական առիթ մըն է այդ կ

երկայ էի տեղւոյն ծանօթ անձնաւորութիւններու այցերութեան Պոլսեցի եկեղեցական հիւրի մը։ Իր կորգին հասաւ պատկառելի երեւոյթով մարդ մը, բարձրահասակ, բարեձեւ, լիսուն տարեկանի մօտ։ Երիտասարդական կորով մը կար քալուածքին մէջ ու պաշտօնական երեւոյթ մը իր ամբողջ անձին վրայ։ սեւեր հագուած էր ու չքանչանը կախած։

—Պարոն Սունդուկեանց, Պոլսի հեղինակը։

Այդ պաշտօնական անձը, այս «գրական ներկայացում»ով ծանօթացուցին գրագէտ եկեղեցականին։ Արդէն, քանի մը վայրկեան առաջ, մտացի բարեկամ մը մօտենալով անոր, ըսած էր։

—Սրբազան, երբ Պ։ Սունդուկեանցը գայ, Պոլսին վրայ անպատճառ խօսելու էք իրեն հետ։ մեծ հաճոյք կը պատճառէք իրեն։

—Բայց ես չեմ կարդացած···

—Վնաս չունի, նորէն կարդաց էք···

Այս մտերմական խօսակցութեան վրայ հասաւ Պ։ Սունդուկեանց։

Դիտեցի որ եկեղեցականը, հակառակ իր բոլոր տաղանդին, շօաւարած էր և բաւական քրտինք թափեց պատուաւոր կերպով ելլելու համար խօսակցութեան մէջէն որ քիչ մը երկար տեւեց ու անփոփոխ նոյն նիւթին վրայ դարձաւ։ Կովկասցիները ունայն գովեստ չեն սիրեր։ աւելի կ'խորժին վիճիլ, քննադատել, քննադատուիլ։

Եւ երբ Պ։ Սունդուկեանց, իր բոլոր լրջութեամբ, կը հարցուներ «Ուրեմն, սրբազան հայր, ինչ է ձեր կարծիքը իմ համեստ գործի լեզուին վրայ», իր խօսակիցը՝ առանց բնաւ կասկածելու թէ Պոլսի լեզուն կովկասեան այն տեսակ ռամկօրէն մ'է զոր ճաբոնեցի չափ միայն գիւրին է մեզի հասկընալ, փորձեց տարտամ պատասխանով մը անցնիլ։ բայց ի զուր։ հեղինակը կը պնդէր։ պարտաւորուեցայ խօսակցութեան մէջ մտնել, և կարծիք մը յայտնելու պատրուակով՝ ըսի թէ Պոլսեցիները արդէն վերջին տարիներս միայն ակսած են հասկնալ Կովկասի լրագրական բարբառը, իսկ Պոլսոյ՝ որ բոլորովին ժողովրդական լեզուով գրուած է, մեծ մասին անհասկնալի կը մնայ։ միւսը սիրտ առաւ։ «ժողովրդական լեզուով» բառերը ուժեղ կերպով արտասանած էի։ իսկոյն հասկցած էր և ա՛լ իր լեզուական տեսութիւնները պարզեց հանգիստ սրտով։

* *

Խոշոր-էան Վրացիներուն կողմէ ներկայացուցիչն յանկարծ գիշերը, դեկտեմբեր 2ին, արքունական թատրոնին մէջ, հայ դերասանական խումբը ներկայացուցեր է Գոռելիաղրդ Տէրը։ Մառկուիսի կօմիտէի գժուարին դերին մէջ, տիկին Հրաչեայ շատ գնահատուեր է։ մեծ բազմութիւն հանդիսականներու, խոր տպաւորութիւն սրահին մէջ, համակրական ծափեր ու··· քիչ մըն ալ արցունք բնականաբար։

Դիտե՞ր էք որ ամենէն աւելի դրական մարգիկները, անտարբեր, անզգայ երեւոյթ ունեցողներն են որ յանկարծ, ազու պէս կը յուզուին թատրոնին մէջ։ վէպերով մնանոց, գրասէր, թատերամոլ երիտասարդը, որ այնքան նուրբ երեւոյթ ունի, երբէք յօնքերը չի պտտեր՝ տխուր պատկեր մը տեսնելով բեմին վրայ։ ու անգին կը տեսնես խոշոր մարդ մը որ իր հատ բալթոյին տակէն թմչկնակը կը հանէ, արցունքները սրբելու, մինչև իսկ քիչ մըն ալ ամչնալով նայուածքներէն որ իր վրայ կ'ուղղուին։

Բայց լացերու ամենէն պատայղ պատմութիւնը կարդացի վերջերս բարիզեան թերթի մը մէջ, ուր Գոռելիաղրդ Տէրին վրայ կը խօսուէր։ Սառա Պէռնար վերկած է ներկայացուցել իր այդ սիրական տառմը Ռընէսանս թատրոնին մէջ։ գիտէք որ մեծ դերասանուհին իր կատարելութեան հասցուցած է Մառկուիսի դերը։ առանց իրեն՝ Տիւմայի այն գեղեցիկ խաղը չազդեր։ Սառա Պէռնար ա՛լ մարմնացուցած է գիւղացուհին։ շնորհալի, զուարթ, պչրող կին մըն է առաջ, որ հեզգհեսէ, իր սիրոյն համար՝ կը դառնայ գորովագութ, անձնուէր, իր զոհողութիւններովը վեհ ու համակրամութեամբը աքսնչելի։ հոգեվարի ու մահուան վայրկեաններուն համար չեշտեր կը դանէ որոնք սարսուռ կ'ազդեն և ձայն մը, սրտէն եկող թոքախտաւորի այն ձայնը, որ հանդիսականին մինչև սրտին կը հասնի։

Գոռելիաղրդ Տէրի վերջին ներկայացումներէ մէկուն, կը պատմէ բարիզեան քրոնիկագիրը, բարեկամի մը քով կը գտնուէի որ քանի մը տարի առաջ դառն սուգ մը ունեցած էր։ իր տասնրամի տարեկան աղջիկը մեռած էր թոքախտ։ Հինգերորդ արարուածի կէսն, օթեակէն դուրս նետուեցաւ յանկարծ։ իրեն հետեւեցայ։ նրբանցքին մէջ կուլար հեծեծագին։ «Օ՜հ, սսկալի՜ է այս, ըսաւ, կարծեցի թէ իմ խեղճ զաւակս էր որ կը մեռնէր»։ Ներկայացումէն ետք, քննադատը կը հարցունէ Սառա Պէռնարին թէ բնակնի վրայէ՞ արդեօք ուսումնասիրած էր իր դերեգմնային ձայնը, իր հոգեվարի հեկեկանքները։ մեծ դերասանուհին կը պատմէ թէ ժամանակաւ իր մէկ քոյրը մեռած էր, որուն մարին քովէն բնաւ չէր հեռացած մինչև մահուան վայրկեանը։ անոր օրհասականն ու մահը խորին ու անխախտ տպաւորութիւն մը թողած էին իր վրայ։

* *

Այս տխուր պատմութիւնով չեմ ուզեր վերջացունել, և զուարթ մը գտնելն ալ դժուար է։ Բայց Գոռելիաղրդ Տէրին չուրջը միշտ նորութիւն մը կը գտնուի։ անոր ներկայացման վերսկսելուն առթիւ, հեղինակն ալ իր յիշատակները պրպտեր է, իր գրական հրաշակերտին «ծննդեան վկայագիրը» գտնելու համար։ հրաշքով ազատուած կընայ համարուիլ այս խաղը, որ այնքան երկարակեաց ըլլալու սահմանուած է։ քիչ է մնացեր որ փոթորիկի մը զոհ երթար։

Տիւմա՝ երեք-չորս շաբաթուան մէջ գրած է զայն գիւղական պանդոկի խուցի մը մէջ, ուր իրեն հետ կը բնակէր ընկեր մը։

—Բարեկամս, կը պատմէ Տիւմա, սկսած էր հետաքրքրուիլ իմ երկասիրութեանս զոր մս առ մաս կը գրէի և ինքը մաքուրի կ'առնէր՝ պայմանաւ սակայն որ ձեռագիրս իրեն պիտի յանձնէի եռքէն։ Եւ իրաւ ալ տուի և հետը տարաւ ճանրորդութեան մը պահուն զոր կատարեց մինչև Հնդկաստան, Սիւեզի ջրանցքին բացումէն շատ առաջ։ Արդ, Բարեյուսոյ Հրանդանին մօտերը շոգենաւը անանկ սաստիկ փոթորիկի մը բռնուած էր որ ինչ որ գտեր ծովը թափեր էին, նաւին բեռը թեթեւցունելու համար։ Գոռելիաղրդ Տէրին ընագիրն ալ ծով նետուած անուշկներէ մէկուն մէջ կը գտնուէր։ Ի՜նչ ապոր վախճան։

Բարեբաղդաբար, այդ մլջոցին մաքուր օրինակը անդին տպագրիչին քով կը գտնուէր։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԱԶԳԱՑԻՆ ՀԻԼԱՆԴԱՆՈՑ

Ս։ Փրկչի Ազգ։ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն հետեւեալ նամակն ուղղած է Տիկնանց Նորակազմ Խնամակալութեան։

Ազնուափայլ Տիկին,

Մեր ամենուս փափաքն է որ Սբ։ Փրկչեան Հիւանդանոցը՝ իբր վերջին ապաւէն կարօտեալներու և անտէր մանկանց, բարեկարգ վիճակի մէջ գտնուի, և պատշաւորեալք արժանապէս խնամուին։ Այս նպատակին համար ազգը չխնայեր իր նպաստը, Հոգաբարձութիւնն ալ իր ջանքերը։ սակայն Հիւանդանոցի հաստատութիւնը այնքան ճիւղեր ունի իր մէջ, այնքան բազմութիւն թշուառներու եկած ապաստանած է հոն, որ Հոգաբարձութիւնը մը, որքան ալ անձնուէր ըլլայ ու աշխատութենէ չխուսափի, չը կրնար դարձեալ հանիլ թէ՝ նիւթական մատակարարութեան բազմատեսակ հոգերուն և թէ առտնին բարեկարգութեան գործերուն, որոնք, գիտէք արդէն, թէ որքան մանրամասնութիւններ ունին և մասնաւոր ուշադրութիւն կը պահանջեն։

Ժամանակաւ հոգաբարձութիւնը այս կողմէն ճշմարիտ աշկութիւն մը վայելած են, բարեսէր հայ տիկնանց խնամակալութեան մը շնորհիւ, որ արգահատելով ազգին օգնութեան ապաւինող անտէր աբաստածներուն վրայ, ինչ որ տան տիկնոջ բաժնին կը վերաբերի՝ անոնց խնամատարութեան գործին մէջ՝ հոգաբարձութենէն առած և ազգ թիւրութեան յարիին մէջ եկած հսկած է, մօր մը կարեկից սրտով և արթուն աչքերով, անոր բարոյ տնտեսութեան։ Հոգաբարձութիւնն կարօտ գտալով գինքն այդ բազմարժէք աշկութեան և վտահ լինելով որ յանուն գթութեան իր հայեւէրը չմերժուիր, ըստ նախընթաց օրինակի Խնամակալութիւն մը կազմած է այս անգամ տասնրմէկ բարեսէր տիկիններէ որք են։

Ազն։ Տիկնայք՝

Ազաւնի	Պէշիկթաշլեան
Ազաւնի	Տէրունեան
Արփենազ	Գարամանեան
Բրաք	Ազասեան
Երանուհի	Կիւմիւշկիրտան
Սրանուհի Ց։	Ցակոբեան
Ցուստանէ	Տիլպէր
Լիւսի	Շապուրոփ
Մանոնիկ	Տաղուտեան
Մաքրուհի Ց։	Նարատունկեան
Տիրուհի Ս։	Կիւլպէնկեան

Խնամակալութիւնը յառաջիկայ ուրբաթ օր, որ է 24 դեկտեմբերի, պիտի գումարուի(*) առաջին անգամ Ազնուաշուք Ցակոբեան Ցովհաննէս էֆէնտիի տունն ի Բերա, և կ'սկսի իր աշխատութիւնն։ Ձենք տարբակուիր, Ազնուափայլ Տիկին, որ Դուք եւս Ձեր գթասիրտ ընկերուհեաց նման, յօժարակամ սիրով պիտի ընդունիք այս գբաութեան պաշտօնը, եւ կը խնդրենք որ որոշեալ օրը, ժամ 7½ին բարեհաճիք ներկայ գտնուիլ Խնամակալութեան նստին եւ հոգաբարձութիւնը քաջալերել Ձեր ազնակցութեամբ եւ Հիւանդանոցի պատրաստարեաներն մխիթարել Ձեր գորովալից խնամածութեամբ։

Ի դիմաց Հոգբա։ Ազգ։ Հիւանդանոցի

Վ։ Ապէնոպոպէ	Վ։ Ապէնոպէպէ
Ս։ Ց։ Թաշճեան	Բ։ Ց։ Խաչանոյլոնեան

22 դեկտ։ 1893

(*) Ծ։ Խ։ — Այս առաջին գումարման վրայ տեղեկութիւն հաղորդուած է այս աւուր Ազգ։ Լրոց մէջ։

ԱՅՆԹԱՊ

Այնթապի մէջ, չերամաբուծութեան գործնական գարի մը տալու համար, Վրաեմ։ կառավարչին տուած քաջալերը, ժամանակին արձանագրուած էր Արեւելքի մէջ։ Այժմ ալ Ն։ Վահանեանը եռանդեամբ կ'աշխատի նորոգել տալ քաղքին խարխուլ շէնքերն, հաղիւ աւարտած երկու դպրոցներու՝ Պերբէոն եւ բէ-լիէյի նորոգութիւնները։ երրորդ մ'ալ ի նորոյ կառուցուեցաւ քաղքիս ամենաքանուկ շուկայներէ միոյն (Պալբքլը) Դեղրոնը, բարւոկան ընդարձակ եւ կոկիկ հաստատութիւն մը։

—Բերկրանաց եւ մեծ յիշատակի մը տարին է, որ կը բոլորի Այնթապցւոց համար որք տասնեւութ տարիներու յոգնավատակ աշխատութիւններէ վերջ, հոգեպարար չունչ մը կառնուն, այսօր, նորակերտ եկեղեցւոյ վեհաշուք գըմբէթին ներքեւ։ Հոկտ։ 18ին, դնելով պորտաբարը՝ գետնէն 42 կանգուն բարձրութեան մը վրայ, եկեղեցական համեստ հանդէսով մը արտայայտեցին իրենց բոլոր բերկրանքը։ Հոկտ։ 24ի կիրակէն, հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ, որուն գրեթէ հինգ հազարի մօտ ժողովուրդ մը ներկայ գտնուեցաւ։ Ս։ Պատարագէ և Վեհ։ Կայսեր արեւշատութեանը համար մաղթանքներէ վերջ, եկեղեցւոյ հիմնարկութենէն ի վեր ննչեցեալ 4536 ազգայնոց համար հոգեհանդիսա կատարուեցաւ։

Կառուցման ծախուց ամբողջը թէպէտ չէ հշուած դեռ, որոշ հրմատցոյցով մը, ութը հազար լիրան անցած կը համարուի, առանց հաշուի առնելու ժողովրդեան ձրի մասնակցութիւնը՝ աշխատութիւնը, զոր դրամի եթէ վերածէինք, բաւական մեծ գումար մը նշանակելու էինք։

Շէնքը աւարտած է և ընդհանուպ ներքինը բարեզարդելու կը ձեռնարկուի։

Օծման նկատմամբ բան չիսօսուիր տակաւին։

—Մրցումը վերսին սկսաւ Այնթապի կրթական հաստատութեանց մէջ, այս անգամ աւելի բուռն, զի ենթակաք աւելի զօրաւոր կը զգան զիրենք։ Վարդանեան կրթարանը թարմ եւ դալար ոյժերով վերսին սկսաւ յարատեւել իւր մասնաւոր ուղին։

Երբ ընկերութիւնները այսպէս եռանդեամբ կը ճգնին օր աւուր բարձրացնել իրենց դպրոցները, թաղ։ խորհրդոյ պատ։ ատենապետը, ինքն ալ առանձին խնամակալութեամբ մը, ձեռք կառնու Այնթապի ամենակարեւոր մի հաստատութեան,—ազգ։ Ներսեսեան վարժարանի տնօրէնութիւնը, կեդր։ Վաքչութեան Ուսում։ Խորհրդէն պատրաստուած կազմական կանոնագրի տրամադրութեանց համեմատ, կ'ուզէ բարեկարգ վիճակ մը տալ Ներսեսեան վարժարանին, ուր, օր մը 137 աշակերտաց անունները նշանակուած են բացակայութեան տումարին մէջ, եւ որ երբեմն երբեմն, իւր ուսուցչական խմբին եւ կամ հոգաբարձութեանը մէջ յարուցուած տխուր վէճերով միայն իւր գոյութիւնը ցուցուցած է մեզ։

Կազմական կանոնագիրը մեծ պակաս մը լրացնել կոչուած է գաւառական նախակրթարանները թերի եւ յաճախ ամուլ եղանակին մէջ։ Երանի՜ թէ աւելի գործնական ձեւ մը տրուէր անոր, գաւառներու մէջ ապահովելու համար իւր յաջողութիւնը։

Լաւ կ'ընէ, եթէ Կեդր։ Ուսում։ Խորհուրդն՝ որոյ Պատ։ Ատենապետին վարչական կարողութիւնը և կրթական հաստատութեանց բարեկարգութեանը համար տածած նախանձախնդրութիւնը, Պոլսեցիներէն ոչ նուազ վստահութիւն ներշնչած է նաև գաւառացւոց, ուսումնական ծրագիրներու հետ, երբեմն մասնաւոր հրահանգներով արփիլէ խել մը յոռի սովորութիւններ, որք յաճախ զպրոցաց պտիւը նսեմացնելէ զատ բանի մը չեն ծառայեր։ Ժամանակ մը, ի պատիւ պաշտպաններու, ուսուցիչներու և այլ կրթական աշխատաւորներու տրուած արդար պատիւը, քանի մը երրեցկի աշակերտներով, այսօր, սովորական բան մը դարձած է և ժողովուրդը իրաւունք ունենալ կը կարծէ միշտ, քարի մը զլուշ տալով փայլեցնել հարանեկան և թաղման հանդէսները, որոց երկուքն ալ իրարմէ ա՛շ նուազ բարոյական և հոգեկան անկումներ կը պատճառեն ուսանողաց մէջ։ չաթթ մ'առաջ 10-12 աշակերտները եռեւռ ձգելով, հարցնէք մ'ալ հարցնիք վաղող կառավարիչը եղեալ չէ։

—Կեդրոնական Թուրքիոյ Գոլէճը—դարձեա՞լ Գոլէճը—այո՛, գոլէճը բարեկարգութեան կը կարօտի։ երբ բարեկարգութիւն կ'ըսուի, շատ լաւ գիտեն իրենց բրօֆէսէօռները թէ ի՞նչ կը պահանջուի։ Երբ կը գրուի թէ «գոլէճը հիմա չունի իւր նախկին փայլը» գոլէճի մէջ յարուցուող տրրտունջները և հայատ ցասումները չեն կրնար հերքել ճշմարտութիւն մը զոր բոլոր քաղաքացիներ իրենց կը վկային այսօր միահամուռ։

Միակ փատ մը՝ համոզական, հաղար տրտունջէն լաւ է։

Պէտք է գիտնայ գոլէճը որ այս դիտաւորութիւնները, գոլէճի բարեկամ սրտէ մը կը բղխին։

—Բողոքական ազգայիններէ Քիւրքճեան եղբարք, Առաջին Աղօթարանի մէջ, իրենց հօրը յիշատակին փառաւոր զարդարանք մը կառուցին։ Այս ընտանիք, իւր առատաձեռն նուէրներով, կրնայ իբր օրինակ ներկայացուիլ մեր մեծատանց։

—Ինչպէս բոլոր նմանօրինակ հաստատութիւններ, Այնթապի Գինեհատական ընկերութիւնն ալ իւր նորութեան շրջանը բոլորած և գրեթէ կազմալուծեալ վիճակ մը ստացած է այսօր։ Իրենց ատենապետը, որ Այնթապի գինեհատ պտը կը համարուէր տասնեակ տարիէ մ'ի վեր՝ օրը գրեթէ մէկ լիտր օղի կուլ տալով, հաղիւ ութն ամիսներու ժամկէտին մը վերջ, վերսին արտասանած է «Եւ ապա դառնամ ի լոյս ատուած Բագտի», ուրն ամիսներու թողուցած թերին ալ լրացնելու ապաշխարանքին ենթարկելով զանձն։

Գինեհատներու ժամկալութիւնը՝ ոգեւոր ըմպելեաց դէմ, ամրապնդելու համար, Ս։ Գրոց ընթերցումը և ծիսաբանական վիճաբանութիւնները, իբր լաւագոյն միջոց, կը գործածուէին։ այս ընթացք, աբօլաբդկ իմաստակութեան մ'առաջնորդեց վերինք, այնքան, որ իրենցմէ երկուքը յաջողաբար խելացնոր սկսան տեսնուիլ հրապարակի վրայ։

Այսու չընկրկիր սակայն հիմնադիր երիտասարդը և ճիգ չխնայեր այլ և այլ նոր ոյժերով ամրապնդելու համար զայն։

—Դժգոհ արտունչները՝ մանուսայագործներու, զգալի կերպով նուազած են այս տարի, զի արհեստին, նախորդ տարիներու բաղդատմամբ անօրինակ շարժում մը ունի։ Չորս ամսէ ի վեր մէկ միլիոն Ռուբլի աւելի մանուսա արտածուած է Այնթապէն։ այս թիւ, վեր ի վերոյ հայացքով մը չափազանցութիւն թուի թերեւս։ փաքրիկ հաշիւ մը սակայն դիրաւ կրնայ համոզել զմեզ, զի մանուսայագործութիւնը մեծ ներգործութիւն ունի Այնթապի տնտեսական վիճակին վրայ։ 15,000է աւելի բազմութիւն մը՝ քաղքի բնակչաց մէջ երբորդը՝ բարեկեցիկ կամ աղքատ վիճակ մը կ'ստանայ անոր շարժումով կամ դադարով։

120 վարպետներ, երկուքը թուրք և մնացեալ բոլորը հայ, 2600էն աւելի ոչէլիճահ կը բանեցնեն այսօր, որով գրեթէ 4.600 արք և 2,000 կանայք, արհեստին տարբեր զբաղումներովը, իրենց և իրենց ընտանեաց ապրուստը կը հայթայթեն։

Այնթապցիք, անվարժ պանդխտութեան, չեին կրցած այաքան ծաւալում մը տալ մանուսայագործութեան, 40-50 տարիէ ի վեր։ ահենագործն վարպետ մը՝ 10-15 ոչէլիճահ բանեցնելով՝ իւր գործն եւ խանութէն դուրս տեղ մը չէր գիտեր։ մասնաւոր գնորդք տարւոյն որոշ եղանակներուն մէջ կուգային Այնթապ, իրեն ոտքին եւ կը տանէին այլ և այլ տեղեր։ այսօր Այնթապցին ինք կը կատարէ արտածումը, Ասիական Թուրքիոյ գրեթէ բոլոր քաղաքներուն մէջ գործակալներ հաստատելով։ Կեսարիա, Եօզղատ, Բաղէշ, Վան, Առանա, Տարսոն, Գարաման, Գոնեա, Պոլիս, Սեբաստիա, Եւդոկիա, Խարբերդ, Ակն, Տիվրիկ, Քիլիս, Անտիոք, Եգեսիա, Սեվէրեկ, Բալու, Տիգրանակերտ և այլն մեծագումար սպառում մը կը գործեն Այնթապի Ալաճախ։

Այս տարուան առեւտուրը կատարեալ պիտի համարուէր, եթէ Բաղէշի եւ Մուշի կողմերը տիրող սոնի ու թանկութիւնը չարգիլէին այդ կողմերը գէթ նախորդ տարիներու չափ ապրանքի սպառումը։

—Անցեալ շաբաթ տեղացող յորդահոս անձրեւները բաւական քաղաքերեցին երկրագործ դասը, որք երաշտի երկիւղով յուսահատիլ սկսած էին արդէն։ Այս շաբաթ, օդը դարձեալ պարզ է եւ չոր ու սաստիկ ցուրտ մը կը տիրէ։

Այդ պարզ օդի եւ սաստիկ ցուրտի պատճառու տանկ եւ ինֆլուէնցա սկսան տարածուիլ քաղքիս մէջ։ Այս երկու անուններու, երեք տարի առաջ, գոյութիւն չունէին Այնթապցւոց համար։ բժիշկները տարփեցուցին մեզ զայն։ զի իրենցմէ առաջ չունէինք այդ հիւանդութիւնները։ քիչ մը շոր ներվոպէլ որպ արդիւնք քիչ մ'ալ ծունկի և յոգերուն ցաւ—ահա բոլորը։

Ա։ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Այնթապ, 9 դեկտ։

ՆԱԻԹԱՅԻՆ ԱՌԵՒՏՈՒՐՆ

Ի ԲԱԳԴԻ

Նաւթային առեւտուրը ոչ մի ժամանակ ներկայիս նման ընկած գրութեան մէջ չի եղել։ Բան մարի է, որ նաւթային կրնոգոտ խնդիրը դեռ հիւ էականապէս չէ վճռուած։ Մինչեւ օրս այդ չարաբաստիկ խնդիրը շատ մարդկանց է յուսախաբել, շատերին է վնասել։ Սինդիկատ կազմելն չաջողուեց։ Բագուի Ստանդարդ ընկ։ հիմնեցին, բայց անդամները չուտով փախուստ տուին։ վնասեցին եօթը ֆիրմաների ընկ։ կազմակերպել, ամեն բան աջողութիւն էր խոստանում։ ասացին, գրեցին, հաստատեցին գրասենեակ, կարասիք, կառավարիչ, մի խօսքով ամեն բան կազմ ու պատրաստ էր, բայց ահա այդ ֆիրմաներից մէկը հրաժարում է պայմանի տակ ստորագրել և մի օրում յոյս է ցնդում ամիսներով գլուխ բերած այդ մեծ գործը։

Կառավարութիւնը, վերջապէս, անսալով գործարանատէրերի բազմաստորագիր աղերսանքներին, ֆինանսների մինիստրը Բագու ուղարկեց իւր մի ներկայացուցչին քննելու և գործնականապէս ծանօթանալու իրերի դրութեան հետ։ Եկաւ ներկայացուցիչը։ տեղի ունեցան տասնեակ ընդհանուր ժողովներ։ ժողովների գլխաւոր զարգացումները նաւթային փոխադրութեան, նաւթահանքերի և գործարանատերերի միջեւ կանոնաւոր յարաբերութիւններ մտցնելուն վերաբերեալ խնդիրներն էին։ Նաւթ արտահանողները խղճդրամատոյց էին եղել, որ Բագուից Բաթում կերոսինի տեղափոխութեան սակագինը պակասեցնուի, այն է 19 կոպէկին իջցնել 12 կոպէկի իւրաքանչիւր պուդին։ Իսկապէս արտահանողների այդ խնդիրը արժանի է մեծ ուշադրութեան։ Եթէ համեմատենք կովկասեան երկաթ. սակագներն ուրիշ երկիրների երկաթուղիների սակագնի հետ, մեծ տարբերութիւն կը գտնենք։ օրինակ՝ Բագուից մինչեւ Բաթում տարածութիւնը 840 վերստ է երկաթուղու գծով, երկաթուղին կերոսինից վերցնում է պուդին 19 կոպ։ ճանապարհածախք, այն ինչ Ամերիկան հարաւարեւ մասներ հեռաւորութեան վրայ մինչեւ եւրոպական երկիրները նաւթը տեղափոխում է աւելի էժան, քան այդ լինում է Բագուի և Բաթումի միջեւ։ Ճանապարհածախքի էժանութիւնն Ամերիկայի համար գլխաւոր միջոցն է մրցելու, դեռ չ'ասուած այնտեղի կերոսինի որակութեան գերազանց լինելը։

Նաւթագործարանատէրերի խնդիրը բաւական ձգձգուելուց յետոյ ներկայումս բոլորովին ուրիշ կերպարանք է ստացել։ Եօթը ֆիրմաների նախագծերի քայքայումից յետոյ Պ։ Ե։ Ղուկասեանի (տէր և տնօրէն Կասպեան ընկ։) նախաձեռնութեամբ վրձուեցին կազմել նաւթագործարանների ընդհանուր միութիւն, և այդ գործը, ինչպէս յայտնի է, վերջապէս գլուխ գալու վրայ է։ Կառավարութիւնը միջամտեց, Պետերբուրգ հրաւիրեցին մեծ և փոքր գործարանատէրերի ներկայացուցիչներ։ Միութեան նպատակն է թէ՝ Ռուսիայում և թէ արտասահմանում ունենալ սեփական վաճառանոցներ որոշ պայմաններով, որոնել արդիւնաբերութեան քանակութիւնը և այն և այլն։ Կառավարութիւնը խոստանում է, որ եթէ այդ միութեան մասնակցողների թիւը հասնի 85,՞-ի, այն ժամանակ պատրաստ է սակագինը 19 կոպ։էն իջեցնել 12 կոպ։ի։ Գործարանատէրերի մեծ մասն արդէն համաձայնութեան ստորագրութիւն է տուել։ Մնում են գլխաւոր ֆիրմաներից Մանթաչեան և ընկ։ և Հաջի Զ։ Ա։ Թաղիեւ ու մի քանի գործարանատէրեր։ Մանթաչեանի և Թաղիեւի ներկայացուցիչը Պետերբուրգում անպատեսի առաջարկուած պայմանների մէջ չկարողանալով ինքնագլուխ համաձայնութիւն տալ, դրանց գործը մնում է թերի, մինչեւ նոր կարգադրութիւն լինելը։ Այդ դէպքն առթ ունենալով, այժմ յիշեալ երկու գլխաւոր ֆիրմաները բանակցութեան մէջ են՝ պահանջելով մի քանի արտօնութիւններ ունենալ գործարանատէրերի միութեան մէջ։ բազմաքաղ հեռագիր-խնդիրները դրական պատասխան չտացան Պետերբուրգից, բայց այնու ամենայնիւ յոյս կայ որ երկու կողմից զիջողութիւն լինի և գործը գլուխ գայ։ Առհասարակ գժգոհ մեծ և փոքր գործարանատէրերի թիւն այնքան էլ մեծ չէ։ Ցանկալի էր, որ այդ մեծ գործն աջողութեամբ գլուխ գար։

Բագու

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԹԼԷՑԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԵՒ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ

Պոլիս, Մահմուտ-Փաշայի գլուխը Քաշըքճը խան թիւ 2։ կը շինէ չափի վրայ զգեստներ ամէն հասակի համար, տարուան ամէն եղանակաց համեմատ, ըստ վերջին նորութեանց։ վայելուչ ձեւ, ամուր կար։ Պայմանները չատ գոհացուցիչ են։

980 2—2

ՆՈՐ

ՕՐԱՑՈՅՑ

1894

ԹՈՒԱԿԱՆԵՆ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

Կ։ ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. Գ. ՊԱՂՏԱՏԵԱՆ

14, Սուլթան Համամ ճաստէսի 14.

Սոյն Օրացոյցն որ հրատարակուած է Հաւատարիմ Կրօնաւեան Նախարարութեան հրամանաւ կը պարունակէ ի դիւրութիւն եկեղեցական երգեցողութեան աւուր պաշտօնի բոլոր շաբաթականներն եզգրիա ըստ կարգադրութեան Տօնացուցի։

Որպէսզի Օրացոյցն առ հասարակ ամէն կարգի ազգայնոց օգտակար հանդիսանայ, ձոնացեալ է Վիճակագրական այլ եւ այլ կարեւոր ծանօթութեամբք, ինչպէս՝ Օսմանեան կայսրութիւն, Աւագանի Կայսերական պալատան, Նախարար Բ։ Դրան, Մեծ Պաշտօնատար Մայրաքաղաքիս, Հրամանատարութեանց, Կուսակալաց նամանգաց եւն։ Ցաւտել կառավարչութիւնք։ Օսմանեան Դեսպանք եւ Նուիրակք յօտար երկրաց, Դեսպանք եւ Հիւպատոսք օտար Տէրութեանց ի Գ։ Պոլիս եւն։ Ընդհանուր ցանկ Հայազգի Ասիճանաւորաց եւ Պաշտօնէից Օտար Տէրութեանն։—Հայրապետութիւն Հայոց, Պատրիարքութիւն Հայոց Թուրքիոյ, Ազգ։ Կեդրոնական Վարչութիւն, Տեսուչ Խորհուրդ եւն։ Պատրիարքութիւն Ս։ Երուսաղէմի, Առաջնորդութիւնք ի Թուրքիա, Հոմսու Սիւնք եւ Կաթողիկոսութիւնք։ Ասոնցմէ, զոր կը պարունակէ նաեւ ընդհանուր ցանկ մը համայն Կաթողիկոսաց, Պատրիարքաց, Եպիսկոպոսաց եւ Վարդապետաց՝ որ ի Թուրքիա, ի Ռուսասան, ի Պարսկասան եւ այլուր յուսալ նշանակուած են ծեռնադրութեան կարգաւ հր Կաթողիկոսէ ծեռնադրուիլը եւ այժմ ունր պաշտօնավարելը կամ ուր բնակիլը։ Իսկ Վարդապետները նշանակուած են այրուբենի կարգաւ, բոլոր մասնամասնութեամբ։ — Հոմսվէական Հայ Հաւատարմութիւն, Կաթողիկոս-Պատրիարքութիւն, Արքեպիսկոպոսութիւնք, Եպիսկոպոսութիւնք, Կեդր։ Վարչութիւն։—Բողոքական հայ հաւատարմութիւն։ Ազգապետութիւն։ եւ եկեղեցական միութիւնք։—Պատրիարքնք եւ ազգապետք։—Ընդհանուր ցանկ հայ բժշկաց իրենց բնակութեան տեղերով։—Հայ փաստաբանք Օսմանեան եւ խառն դատարանաց, իրենց հասցէներով։ — Ազդ։

ԳԻՆ 40 ՓՐՏ.

Սուլթան Համամ Սաֆտիէ խանի մէջ (ախոռքճիի պէնճաց) ժամացոյցի նոր մեքանոց մը հաստատած ըլլալով Մէլվաճեան էֆէնտի կողմէ, մասնաւորապէս յանձնարարուելու եւ ժամացոյցի առուտրով զբաղող խանութպաններու կը յանձնարարուի զիմել սոյն նորահաստատ մեքանոցն ուր պիտի գտնեն, ոսկի, արծաթ եւ մետաղեայ ամէն տեսակ ժամացոյցներ, պատի եւ քնուսլի բազմագան բանտիներ ինչպէս նաեւ շղթայք եւ զոհարեղէնք, խիստ չահաւէտ գներով։

Ի հարկին, վճարման մասնաւոր պայմաններ կրնան տրուիլ։

ԾԱՆՕԹ։ Մէլվաճեան էֆէնտիի ժամացոյցներէն հատով գնել փափաքողք կրնան դիմել Մահմուտ Փաշայի գլուխ չուխայի զբան ճիրդ դիմաց թիւ 3 իւր վաճառատունը։

Թիւ 920 6—20

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ամեն զարթի փարձառու և յաճախարդաց տեսակին համեմատ լաւ վարուել գիտցող առաջնակարգ թիկնեահատար մը որ մէկ քանի լեզու գիտէ, և 6 տարի ծառայած է զանազան վաճառատուններու մէջ, պաշտօն կը փնտռէ։ Ուզողը խիստ գոհ կը մնայ։ լաւ երաշխաւորութիւնք։

Դիմել Արէ-Եդի խանքագրատունը։

934 5—12

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ

ՀԷՆԴԻ ՏՍԳՐԵԼԻ ԲԱՂԱԼԱՆՑԱԼ

ՆԱԽԱՌԱՆ ՎԱՀԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Դեղագիր Միհրան Տէրտէրեան ան էֆէնտի ծանուցանի թէ հրատարակել զեղարժուեստեան հինգ տետրակներ։ Տէրտէրեան էֆ։ իրեն յատուկ մէնոտով մը կ'աւանդէ գրի դասն, մէնոտ մը՝ որ ամենէն բանաւորն, ամենէն մանկավարժականն լինել կը թուի, եւ ձիշդ այսու մասնաւորապէս յանձնարարելի է այն գործն մեր նախալեռնաբանայ, ուր յամախ զեղագրութիւնն կ'աւանդուի առանց մէնոտի, իբր թէ գիտութիւն մը չլինէր ան։ սոյն գործն ուրիշ առաւելութիւն մ'ալ ունի, զեղարժուեստեան նկատմամբ յատուկ հրահանգներ կը պարունակէ ուսանողաց ուղղեալ, որք պիտի կրնան այս կերպով ամենակարճ միջոցի մէջ լաւ գիր ունենալ՝ առանց ուսուցչի խոյ։ Ա։ Բ։ Դ։ տետրակն հրատարակ եղած են եւ կը վաճառուին հատը 30 փարայ։

Կեդրոնատեղիներն են զրասենեակ Սմիրատ էֆ։ Դուռեեանի թիւ 11 Գաղատիոյ խան, Պաշեմ զարմ, եւ Սէրգիչէն էֆէնտիի տպարանն։

Զեղչն սակը միջոցնակ %։ Ն։

Ընդ մասով «գայելուչութիւն ի գրչա զարգանելոյ»

941 2—3

ԱԶԳ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՑ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀԱՐԸՆ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԽԻ Ընդ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11 141 290
ՀԱՍՏԱՏԵՑ 1891 ՏԱՐԻՆ 2,794,012

ԴՐԱՄԱԳԼԽԻ Ընդ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4 446 418
ՀԱՍՏԱՏԵՑ 1891 ՏԱՐԻՆ 1,099,000

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՑՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԽԻՆ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին գիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Բ. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, Կ'Դ՞ՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ,

ՎԵՀԱՓԷՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԵՊԷՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ 771

ԱՅԵՐԻ ՁԵՐՐԻ ԲԷՔԹՕՐԱԼ

Այբի Զէրրի բէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրերը, փողացաւը, բորբորումն հազագի, բորբորումն շնչափողի, շնչարգելութիւն եւ այլն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար Ցորերը, կը հանգարտեցնէ Ցորային զրգռումները եւ կապուտ հազի եւ յառաջացեալ Ցորախտի համար միակ դարմանն է որ հզօրապէս կ'սփոփէ ու կը կազուրէ։

Այբի Զէրրի Բէքթօրալն՝ որ այնքան մեծ համբաւ ստացած է իրրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, նորա կոկորդի եւ Ցորային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին եւ միօրինակ նպաստող ազդեցութեամբն է, որով մրանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն եւ պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Զէրրի Բէքթօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամեն դեղերէ գերազանցն է եւ հաստատ։ Գործածութեան եղանակը շիշերուն դեռ կը տրուի։

Կը ծածուի մայրաքաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով։ Կենդրոնապէսին է Ս. Մ. ՄԵՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 906

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ցեղաշրջում ՌԻՊԻՆԷԿԻ սրճեւսդաքշուխանի մէջ Մաքրուխի, Բարեյեւսուխան, ոչխանուխան

Թէյի, լոգումի, հէվլայի, խավարի, ոլէջելի, խակվէի, շաքարի, սիկառի, թանգիի և այլ բաւում պլուտոյից յատուկ տուփեր նոր և գերեցիկ ձեւերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամէն տեսակ կաւեր, պարտէզի դոյլեր, լուացարաններ, ևն. ևն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։ 719

Պահէք-Գարու, Բասիր Բաշա խանի դէմն։

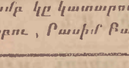

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՌԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մաքսէլեայ և Պոռնսի դիզէլ կանոնաւորապէս քանակ

«Միջերրանէ» շոգենաւը յուլի 11ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ Նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում հանդիպելով Սամսուն, Տիրասոն և Տրապիզոն։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ս. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ սպասաւորութեան
Նաւագնէքի, ուղեւորութեան և ապրանքի հարմար
ՊԷՏՔ ՈՒ ՏՈՒՆ ՏՈՒԱԾ
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒ,
477 Մեծ Փոստի դիմաց։

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Թ. 27/8 Օրեւոյթ ուրբաթագի, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գ. 28/9 Աւէրանդրիոյ ուրբաթագի. ժամ 5ին յետ միջօրէի. Գիրեսնի մաքսով,
Հ. 29/10 Սեվաստոպոլի ուրբաթագի, առաւաւտեան ժամ 10ին։
Դ. 29/10 Սուրհանգակ գեղի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւաւտեան ժամ 11ին։
Շ. 30/11 Օրեւոյթի ուրբաթագի, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.— Դեկտ. 29/9, երեքշաբթի օրը կ'դեն գեղի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուրբաթագիրը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանգիստի Թրիքօյի Պէյբուրթի, Նաքիա, և Բոր-Պոյնթա գացող շոգենաւն։ 605

ԱՌԱՋՐՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒՇԵՆԱՒԻ
բրիւ-եկ. Ամէլիոյ, կ. Գուլոյ և Օտեսայի դէմ

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔԷՐՆԻ

Առասպ.	Թնոյ	Առասպ.	Թնոյ	Առասպ.	Թնոյ
Ալպան	2000	Ֆլամինկո	1600	Բալէրմոն	3200
Ամէլիա	3000	Կալիլէօ	5500	Բանսեր	1700
Աբօլլո	5500	Կիգանս	2200	Բլաէօ	1500
Արկս	2300	Կոզա	1800	Բօլշ	1000
Աբիսոգ	5000	Կրօսանս	2200	Գուլիգ	2800
Գասանս	3000	Հիրս	2000	Իսալիթ	4400
Գօրսանիս	2200	Հիսալկս	3800	Ռիմալգ	3200
Դրամս	2000	Հիմաս	7000	Ռալլս	3000
Զիֆիալ	8800	Հուժպեր	1200	Ռամես	3500
Դեյրս	2800	Այակս	5000	Ռօզարիս	3500
Դալիբրս	2500	Ճիւնս	2800	Սալէրնս	4000
Գամեզ	2100	Քէլլս	2000	Սանգիակ	8200
Գաբ	2000	Քուլբին	4200	Սարֆ	2000
Գոմս	2700	Քուվնս	2200	Սիլիգ	2000
Զիբակս	5000	Լէս	2000	Սորենաս	4300
Գլիս	2500	Լէգանիթ	1500	Թ. Ուիլսն	3000
Գալբրաս	3400	Լիմբրս	3000	Թուրս	1200
Ցեգս	2500	Մալսն	1500	Թալիաս	2800
Ջամին	2500	Մար. նիս	4300	Թորբիաս	900
Ջուբս	4800	Մարգէլլ	6500	Ուրգին	5000
Տրաբ	2100	Մելս	2000	Վալենտին	5000
Քարնան	2600	Մուրին	3100	Նեսս	3600
Բրոսպաս	3000	Նեբս	2000	Զէգաս	1000
Էլէգիրս	3200	Օրլանս	3000	Տիֆամիլս	200
Գրաթ	2800	Պէլլս	5000	Ճրմեզ	200
Ֆարլան	800	Սգրանս	4500	Ջէրս	140
Տիս	700	Ոգրս	2000	Մոսքիթ	120

Էմերշէն Մանարք 8000
Սիրբրգի Մանարք 80 00
Լէյնէի Մանարք 8100

Վոլիսարնօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսընն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասաւ։

Ընդհանրապէս համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուս

Դիմել առ Ն. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՇՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Ռիւշտիւ Մեհէմէտ
858 խան, Ղալաթիա

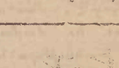

ՔՈՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որ ամէն երեքշաբթի անեմ կը քանին Լիվերբուլ և Աբէ-Եէլէց գիմը

Առասպ.	Թնոյ	Առասպ.	Թնոյ
Ռամորիա	7718	Գալիլեիա	4845
Եդրուբիա	7715	Պոթնիա	4531
Ալբիա	7391	Սամարիա	3374
Ուրանիա	7268	Մաբաթան	2403
Բալթիա	5587	Ադրիա	2398
Սեքսոնիա	5517	Սարմատա	2166
Կալիա	4809	Թարթիքա	2246
Ալթիա	4557	Բալթիրա	2144
Ասիրիա	2148	Թրինիտատ	899
Քեսար	1876	Մորգան	1855
Շերոսուրգ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիսարեա խան, Թիւ 401
932 Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՓՕՆԵԱՔ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ "ԱՄՊՈՒԼԱՍ"

ԹՈՒԴԻՍ ՍՈՒՂՋՈՒԿԵԱՆ
ԳՕՆԵԱՔ ԽԱՂՈՂԻ ՀԱԲԱԶԱՏ ԳԻՆԻԷՆ
Ս. Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍԻ Ի ՊՈՒԼԱՑ

Փարեակ՝ հիւանդ և ապաքինեալ անձանց գործածութեամբ և յանձնարարեալ նշանաւոր քիմիագիտաց և բժշկաց մասնաւոր յայտագիրներով որոց անուանքն ստորեւ կը լիցուին։

Ա. Կ Իրիսատմ'նոս. դասատու ընդհանուր Քիմիագիտութեան եւ Տնօրէն ընդարձարանին։
Pierre Apery (Constantinople) Chimiste expert assermenté près la Municipalité du VIe cercle et des Consulats d'Autriche Hongrie, de Grèce et d'Allemagne.

ՕՒ. Բուսափուլս. օգնական դասատու Քիմիագիտութեան ազգային Համալսարանին եւ գիներան բնագէտ նաւային վարժարանին։
Սփ. Ա. Իգնօսմի'տիս. Քիմիագէտ եւ օգնական դասատու Համալսարանին։
Տ. Օրգանիտիս. դասատու համալսարանի եւ նախագահ բժշկական խորհրդոյն։
Թ. Ափէնտա'լիս. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Պուէպայի Հան. հիւանդանոցի։
Ե. Դարամի'ցա. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Ա. Ֆէնրի զորձնական բժշկութեան։
Մ. Հաշիվիսա'լիս. դաս. Համալսարաս։
Տ. Թ'նուուշաս. դաս. Համս. եւ Տնօրէն Մանկաբարձական վարժարանին։
Ա. Զինի՝. դաս. Համալ. անդամ Մանկաբուժական ժողովոյն, բժիշկ Մանկաբուժարանին ԱՅՔԷՆՍ եւ անդամ Եւրոպիոյ զանազան գիտական ընկերութեանց։
Ի. Ղալվա'սիս. դաս. Համ. Տնօրէն վիրաբուժ.

(Կան նաեւ բազում այլ յայտագիրներ և կարծիքներ թէ՝ ներքին և թէ՝ արտաքին նշանաւոր բժշկաց և քիմիագիտաց կողմէն որք զանց առնուած են)

ԲՆԱՒՈՒԹԱՆ ԲԻՒՐ ԱՓԷՐԻ
Թիւ 2,164

Փիէր Ափէրի Քիմիագէտ իրազեկ եւ երդմեալ պաշտօնեայ Քաղաքապետութեան, եւ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ եւ հելլենական հիւպատոսարանաց։

ՏԵՍԱՐ Ս. Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ
Ի Պիւէայ հրապարակ Ապօլօնի

Զենէ պատրաստեալ քօնեաքը քիմիական բնաւլուծութեան ենթարկելով գտանք հետեւեալները.

ԲՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՐ

Պարունակեալ քանակութիւն իւրաքանչիւր շիշի 775 խորանարդ հաշիւրամէտր.—Տեսք յստակ.—Յոյժ Ալեակ. Ջրու.—Հոտ հանելի եռելի նմանող.—Համ կիպիչ եւ ախորժելի.—Դոյն ոսկեգոյն.—Կազմութիւն հոսող եւ փորր ի շատէ անհասատ.—Մրուր ոչինչ.—Խտութիւն 0,939—15° աստիճան։

Աստիճանք. ե. Լուսսաք 43, 5—15°
» Դաքթիլ 17,50—15°
» Վօմէ 18,00—15°
Եռացում. 83

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բնական խաղողի զինի 43,40—100,00—ջուր 55,00—100,000.—Շաքարեղէն Ջանին. Նիւթական տարը 1,50—100,000։

Սէվալիէ, Շաթօ, Վիտէրխալ, Ստէյնէր, Սալէ, Մօլիէր եւ Ստէյնէն ցոյց տրուած եղանակներու հետեւելով՝ ընդունայն աշխատեցանք ձեր պատրաստած ՓՕՆԵԱՔԻՆ մէջ օտար նիւթեր գտնելու։

Մեր խուզարկութիւններէ բացայայտ կ'երևի ոչ մեր ՓՕՆԵԱՔը ոչ մի օտար ցրի կամ ներկիչ նիւթ կը պարունակէ եւ ոչ արհեստական համեմներ, այլ խաղողի հարազատ զինիէն պատրաստեալ է, որով ջերմապէս կը յանձնարարեմ ամէն կամեցողին լաւ ՓՕՆԵԱՔ ունենալու։

Ի Կ. Պոլիս 11/23 սեպտ. 1891
Փ. Ափէրի

Թիւ 1,203

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Պ. Պ. Մէթաքսաս եղբարց հրաւիրանօք ի Պիւէայ գտնուած գօնեաքի գործարանին այցելեցի եւ հոն պատրաստեալ ըմպելիին նախնական նիւթերը քննելով գտայ թէ խաղողի ցրին կը հանուի 1890 Lille գաղղիական քաղաքին Warein գործարանին շինած կայլակագործիով եւ գործածեալ զինին «Սերմայ Մօսխատոսն» է. գտայ նաեւ թէ 42 մեծ տակառաց մէջ 85,000 օխա պատրաստի գօնեաք կը գտնուի որ տարիէ մը աւելի շտեմարանեալ է զուտ հելլենական ԳԻՆԻԷ եւ որ կը պարունակէ 42,5 % բնական ցրի զինւոյ բոլոր անուշահոտութիւնն ունեցող։ Ուստի կարող եմ յանմտարարել ի պաշտօնէ մէթաքսաս եղբարց ՓՕՆԵԱՔը իբր հարազատ հելլենական որ կընայ մրցիլ գաղղիական հարազատ գօնեաքներուն հետ։

ՅԱՔԷՆՍ 4 Օգոստ. 1892
Տ. Կ. ԽՐԻՍՏՈՄԱ'ՆՕՍ
Դասատու ընդհանուր բնաւլուծութեան եւ Տեսուչ բնաւլուծական զորձարանին.

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Սպեղանման թուղթ Ֆաեաւ եւ Պլէյն, կէս դարու յայտնութիւն։ Դեղագանց դէ ի բուժումն հոբեռեռէ, կոբեռէ բրբեռէ՝ն, յորոցաչ, ցուերու, դիշոցերու, վերերու, արտաքին ընտիր դեղ ընդդէմ նշդեռու եւայլն։ Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ Սառորագրութիւն պահանջել։

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՐԵՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հասարակաց ի Փարիզ էր կէդրոնապէղէն, Պոնտ փոդոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած մեռեալք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք միլիոն-կէսի	»	114,500,000

Ի. Կ. Պոլիս, Ընկերութեան գրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆԲԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Բաչէրլեան, մասնաւոր անօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 690

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մանաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

պատրաստուած ՊԻՍԱՈՒԹՈՎ ձեւամբ

CH^les FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

Օ. ԿԻՐԱՆ ՆԻԿԱ ԷԼԻՈ ԻԻԻ 8

ՍՔԵՐԱՆՈՑ ՈՏՆԱՄԱՆՆԵՐՈՒ

Պ. ԲԱԹՍԻՔԱՔԻՍ

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 309

Այս մթերանոցին տէրը, Պ. Բաթսիքաքիս, կը ծանուցանէ իր արգոյ յաճախորդներուն և հասարակութեան թէ տարուան ամէն եղանակներուն իր մթերանոցին մէջ պիտի գտնեն ամէն տեսակ պատրաստ կօշիկներ և թէ գործատուն մը ունի ուր յանձնարարութեամբ կօշիկներ կը պատրաստուին էրկի մարդերու, կիներու և տղաքներու համար։ Գործածելով առաջնակարգ նիւթեր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ամենէն հմտաւոր գործարաններէ եկած եւ իրենց վարելութեամբը, տոկունութեամբն ու գիներու համեստութեամբը նշանաւոր։ Ցանձնարարութիւնները կը կատարուին արագ եւ կէտ առ կէտ։ Նոյն հաստատութեան մէջ կը գտնուին նաեւ առաջնակարգ լաստիկներ։ Մէկ այցելութիւն կը բաւէ որպէս զի հասկցուի այս հաստատութեան նիւթերուն գերազանցութեանը։ 5—36

ՏՐԴ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՏ

1 ՊԱՅԶԷ-ԳԱՐՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշկռուէ լիտրի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւաւտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՀԱՐՍՆԵՑԵԼԻՆ ԾՈՒՂԿԷՓՈՒՆՔ

ԴԵՂԵՑԿԱՀԱՅՈՒՄՆՈՎ ՄԵՐՄԱՆՈՑ ԳՈՑՆԱՆ, ՄԻՐՏ ԾՈՒՂԿԷՓԻՆ, ՄԻՐՏ ԹՈՐԻ։

Ընդամենն մը փորձը պիտի համոզէ ամէն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամէն հեղուկներէն և բազմաթիւ փոխնիներէ։ Դասէն անգամ գործածելովն ալ, որ քանի մը վարկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խկղն որ երեսը, վիզը, թեերը և ձեռուընները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանգարտեցուին։ Ընչեան կ'ընէ մորթի սեւուքը, երեսի և ձեռքի ցաները, արեւադուքը, և ուրիշ ամէն բրուտութիւն և ծծուրութիւն։ Եւ ասամէն բանով՝ անկարելը կ'ընէ մանուելի թէ արհեստով գեղեցկացուածէ։

Գտնուելու է մերանոցը Լոնտոն է (114 and 116 Southampton Row). Գտնիպէս Բարիզ ու Նիւս Եօրք։ Կը լվացուուն սարիրէներու, անոյշ իւղագործներու և ազգղեացի դեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. Հ. Բիւլիւբեան եղբարց քով, Եէնի Ճամի փոդոց, 18, Գալաթա և Իսմանեան Բազանա, Եէնիքեօյ Քարաքէօյ, Ղալաթիա. փոքրաքանակ վաճառում Բ. Հ. Բիւլիւբեան եղբարց քով, Գալատայի գլուխը, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Ֆանտիկ, ըրիանական դղեակաձեւ և Իզմիրը, հոսուփանա, Մեծ Փողոց դիրս, 433։

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1893 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 2 ԵՐԵՔՇԱԲԱԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 1894 ՆՈՅԵՄԲ. 17

Վոսքրէն Էնոր շրջենաւեր	Կամարջէն Վոսքոր Դինոր շրջենաւեր
2 — Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	3 15 Պշկ.Օրթ.Դրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Ենր.Թրպ. Պօյ.Մզպ.Ենմ.Ա.Գվ.
2 — Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիր.Մրկ.Ր.Հս.Պէպ. Արն. Դրչ.Օրթ.Պշր.	3 20 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ. Զպգ. Բշպ.Պէյգ.
2 — Գնտ.Վնր.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.	4 5 Գաւգ.Պշկ.Իսկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ. Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.Ենր.Բշպ. Պզգ.Թրպ. Պէօյ. Մզպ.Ենմ.Մ.
2 — Պէյգ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Պօյմ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ. Արն.Զնկ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Իսկ.Պշր.Գապ.	4 30 Պշկ.Օրթ.Դրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.ՍՔՆ.Ենր. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
2 45 Ր.Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօ.Թրպ.Պէյգ.Բշպ.Զպգ. Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնր.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.	5 20 Իսկ.Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Պէպ. Գնտ. Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զպգ.Մրկ.
3 15 Ա.Հս.Գնտ.Վնր.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշր.	5 15 Պշկ.Օրթ.Դրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենր. Թրպ. Պօյ.Մզպ.Ենմ.Ր.Ա.Գվ.
3 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիր.ՍՔՆ.Միրկ.Պյճ.Ր. Հս.Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	6 — Դաւգ.Պշկ.Օրթ.Արվ.Պէպ.Ա.Ր.Հս. Մրկ. Ենր. Պզգ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
4 50 Պէյգ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս. Գնտ. Վնր. Զնկ. Պէյլ.Գզկ.Պշր.	7 — Պշկ.Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.Ր.Հս.Պօյճ. Գնլ.Ենր.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
4 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենր.ՍՔՆ.Միրկ.Պյճ.Ր. Հս.Պէպ.Արնվ.Դրչ.Օրթ.Պշր.	8 30 Պշկ.Օրթ.Դրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենր. Թրպ. Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
5 30 Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյգ.Ենիր. ՍՔՆ. Միրկ.Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	9 25 Պշկ.Օրթ.Արվ.Գնտ.Ր.Հս.Պօյ.Գանլ.Ենր.Պէզ. Թրպ. Պէյ.Մզպ. Ենմ.
7 — Իրկ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արնվ.Զնկ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ. Պշր. Իսկ.	10 5 Դաւգ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զպգ. Բշպ.Պզգ.Թրպ.Մզպ.Ր.Ա.Գվ.
7 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.ԹրպՊէյգ.Բշպ.Ենր.Միրկ.Գնլ. Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արն.Զնկ.Պէյ.Օրթ.Գզկ.Պշր.Իսկ	10 20 Պշկ.Օրթ.Դրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Մրկ.ՍՔՆ. Ենր.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
7 45 Ա.Ր.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենր.Մրկ. Ր.Հ. Պէպ.Արն.Դրչ.Օրթ.Պշր.	10 50 Դաւգ.Պշկ.Օրթ.Դրչ.Արվ.Պէպ.Գնտ. Ա.Ր.Հսը. Գնլ.Մրկ.Ենր.Բշպ.Պզգ.Պէպ.Ենմ.զացող 2գ.ն պիտի հաղորդակցի.
8 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյգ. Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա. Հս. Գնտ.Վնր.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.	11 10 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպգ. Բշպ.Պզգ.
9 — Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիր. ՍՔՆ. Պօյ.Ր. Հս. Արն.Դրչ.Օրթ.Պշկ.	11 20 Պշկ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Ենր. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմահալէ
10 25 Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Ենր.Մրկ. Ր. Հս.Պէպ. Անվ.Օրթ.Պշկ.	11 30 Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Պէպ.
	12 15 Պշկ.Օրթ.Դրչ.Արվ.